

Övergången från SAB till Dewey i
forskningsbibliotekssverige
En organisationsförändring ur de anställdas perspektiv

VERONICA ANDERSSON
VERONIKA NILSSON

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

Svensk titel: Övergången från SAB till Dewey i forskningsbibliotekssverige: En organisationsförändring ur de anställdas perspektiv

Engelsk titel: The Changeover from SAB to Dewey in Research Library Sweden: An Organizational Change from the Viewpoint of the Employees

Författare: Veronica Andersson & Veronika Nilsson

Färdigställt: 2013

Handledare: Katarina Michnik & Jonas Söderholm

Abstract: In November 2008 the National Library of Sweden decided to switch classification system from SAB to Dewey decimal classification. SAB had then been the main classification system in the whole of the Swedish library field for 87 years. Included into the decision was not just the national bibliography but also the research libraries of Sweden. This decision was in alignment with a West European tendency to change in favor of the internationally well-spread classification system Dewey in order to co-operate more in the cataloguing process. The purpose of this study taken place in the autumn and winter of 2013 is to examine how librarians involved in the transition feel about what different ways the implementation has affected the research library organizations. We also aim to study the librarians' view on the involvement of the research libraries into the decision of the changeover. In order to do so we apply a theory on organizational change by Nadler and Tushman (1990, p. 80) that deals with two different dichotomies appropriate to our study; strategic versus incremental change and reactive in opposition to anticipatory change. When these dimensions come together into a typology we can describe change as tuning, adaption, re-orientation or re-creation. The method we are using is semi qualitative interviews with four informants respectively from two Swedish research libraries. Our findings are that the transition to Dewey merely meant change as tuning; an incremental and anticipatory transition. No larger organizational change took place according to our informants.

Nyckelord: Klassifikationssystem - Dewey decimalklassifikation - Forskningsbibliotek - Organisationsteori - Förändringsteori - Organisationsförändring - Semistrukturerade intervjuer - Sverige

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställningar	5
1.2 Bakgrund	5
1.3 Begrepp och avgränsningar	6
2. Teori	7
2.1 Organisationsteori (Förändringsteori)	7
2.2 Fenomenologi - teoretiska utgångspunkter	9
3. Tidigare rapporter och forskning	9
3.1 Tidigare rapporter och forskning om den västeuropeiska övergången till Dewey	10
3.2 Tidigare rapporter och forskning om den svenska övergången till klassifikationssystemet Dewey	11
3.3 Tidigare rapporter och forskning om förändringsarbete inom biblioteksorganisationer	13
3.4 Tidigare forskning om organisationsförändring	14
3.5 Reflektion över tidigare forskning	15
4. Metod	15
4.1 Urval	16
4.2 Informanter	16
4.3 Dokumentation	17
4.4 Analytiskt tillvägagångssätt	17
4.5 Etiskt förhållningssätt	17
5. Resultat och analys	17
6. Slutsatser	29
7. Avslutande reflektion	30
Käll- och litteraturförteckning	32
Bilaga 1: Intervjuguide	34
Bilaga 2: Informationsbrev till informanterna	35
Bilaga 3: Styrgruppens beslut om övergången till Dewey	36

1. Inledning

Sedan november 2008 då Kungliga biblioteket tog beslutet att övergå till Dewey decimalklassifikation (DDK) tillsammans med Sveriges forskningsbibliotek står bibliotekssverige mellan huvudsakligen två olika klassifikationssystem; SAB och DDK (Svanberg 2008). Vi har som blivande bibliotekarier uppmärksammat att det finns många frågor som berör implementeringen av Dewey i bibliotekssverige. På bibliotekarieutbildningen diskuterades om vi studenter skulle studera SAB-systemet eller DDK som obligatorisk kurs; vi som påbörjade bibliotekarieutbildningen 2010 blev de första distansstudenterna att vid Bibliotekshögskolan i Borås ta oss an DDK i den obligatoriska klassifikationskursen och erbjudas SAB endast som valbar kurs. Även i våra yrkesverksamma banor som biblioteksmedarbetare på folkbibliotek diskuteras frågan om övergång till DDK och åsikter och känslor florerar om vad användningen av Dewey kommer att innebära i framtiden.

I media kan vi skönja ett allt större intresse från folkbibliotekens sida då det gäller Dewey. Redan idag kan vi både via bibliotekens egna och gemensamma bloggar, såsom Deweybloggen¹, följa vilka folkbibliotek som har gått över till DDK och vilka som är på väg att göra det. Exempel på kommuner som tagit initiativet är Sigtuna, Malmö, Umeå samt Lidingö. Redan nästa år förväntas fler följa efter. Dessa bibliotek har ställts och står inför flera avgörande beslut som kretsar kring hylluppställning och användarvänlighet; samma tankar som forskningsbiblioteken för några år sedan brottades med. När vi gör en tillbakablick kan vi se att merparten av forskningsbiblioteken idag genomfört sina övergångar. Genom biblioteksmedarbetares röster i sociala medier, rapporter och uppsatser ser vi att många varit positiva och upplevt att det gått bra; att de fått mycket hjälp från KB och det nu avslutade Deweyprojektet². Som exempel kan nämnas Borås högskolebibliotek som menar att övergången gett ett positivt resultat och varit värd all den tid och arbetskraft som lagts ner (Hallnäs & Lekselius 2013). Andra bibliotekarier på forskningsbiblioteken har sett implementationen mer som ett måste i och med Kungliga bibliotekets beslut (Wersäll 2012). Samma debatt kan vi idag skönja då det gäller folk- och skolbiblioteken. Här finns en oro för att Dewey är komplicerat och för hur det praktiskt kommer att te sig på biblioteken. Vissa är positiva och andra mer avvaktande.

Idag saknas kunskap om vad det för Sverige nya klassifikationssystemet inneburit för forskningsbiblioteken organisationsmässigt. Vi är intresserade av att studera denna förändring som skiftet medfört och framför allt hur den upplevts av biblioteksmedarbetarna. När det gäller förändringsarbete är de anställdas delaktighet viktig (Melén Fäldt 2010) och därför kommer biblioteksmedarbetarnas erfarenhet av sitt eget inflytande i frågan att vara av yttersta vikt. Vi har därför valt att fokusera på personalens upplevelse av sitt eget inflytande då det gäller övergången till Dewey från SAB.

¹ <http://deweybloggen.kb.se/> (tillgänglig 2013-12-19)

² Ett treårigt projekt (2009-05-01 till 2011-12-31) utifrån Kungliga bibliotekets beslut till övergång till Dewey som även drivits i KB:s regi i samarbete med svenska forskningsbibliotek och DDK:s redaktion i Washington. <http://www.kb.se/Dokument/Deweyprojektet%20slutrapport%2020130614.pdf> (tillgänglig 2013-12-12)

Övergången till Dewey är en aktuell fråga i bibliotekssverige idag och olika studier har tidigare analyserat frågan ur ett flertal olika perspektiv. Genom att studera klassifikationsskiftet från ännu en vinkel, nämligen ur ett organisationsperspektiv, är vår förhoppning att få fram intressanta resultat då det gäller Dewey som organisationsförändring. Vi hoppas att denna studie ska vara till hjälp både för de forskningsbibliotek som genomfört förändringen men också för bibliotek som i framtiden kommer att genomföra skiftet.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att utröna vad Kungliga bibliotekets beslut 2008 angående implementeringen av klassifikationssystemet DDK inneburit för Sveriges forskningsbibliotek organisatoriskt enligt deras respektive personalgrupper. Vi intresserar oss för hur biblioteksanställda insatta i övergången till Dewey har upplevt skiftet. Detta för att få en förståelse för den eventuella förändringsprocess som införandet av Dewey betingat. Anledningen till att vi ämnar undersöka frågan på två forskningsbibliotek är för att kunna jämföra och få en uppfattning om det finns skillnader i hur biblioteksmedarbetarna på olika forskningsbibliotek har upplevt övergången organisatoriskt.

Följande frågeställningar har ställts för att uppnå syftet:

1. På vilka sätt har införandet av klassifikationssystemet Dewey påverkat organisationerna på respektive forskningsbibliotek enligt de egna biblioteksmedarbetarnas upplevelser?
2. Vad är bibliotekspersonalens syn på forskningsbibliotekens egen roll i beslutsprocessen då det gäller övergången till Dewey?

1.2 Bakgrund

Att byta klassifikationssystem till Dewey är inte endast ett svenskt fenomen. Under de senaste två decennierna har flera bibliotek i bland annat Västeuropa gjort detsamma. Redan 1991 tog Bibliothèque Nationale de France beslutet efter detaljerade studier och jämförelser om vilket klassifikationssystem som skulle möta deras behov bäst konstaterar Jouguelet (1998, s. 206). Gemensamma projekt har även utförts i länder som Tyskland, Schweiz och Österrike på 2000-talet skriver Heiner-Freiling (2006, s. 147). På OCLC:s hemsida (2013) visas att 138 länder varav ett fyrtiotal europeiska idag har bibliotek som använder sig av klassifikationssystemet Dewey. Deweykoder ingår även i mer än 60 länders nationalbibliografier (Svanberg 2013, s. 2).

För att ge Sveriges bibliotek en chans att bekanta sig med Dewey så anordnade Kungliga biblioteket våren 2005 dels en konferens och dels en kurs angående DDK. Svanberg konstaterar att de bibliotek som var representerade på dessa ställde sig positiva till att undersöka vad en övergång till Dewey skulle kunna innebära för bibliotekssverige (2006, s. 3). Kungliga biblioteket tillsatte därefter Katalogutredningen³. Magdalena Svanberg konstaterade här att SAB-systemet inte var tillfredsställande som klassifikationssystem för många forskningsbibliotek (ibid.); SAB-

³ <http://www.kb.se/om/projekt/avslutade-projekt/katalogutredning/> (tillgänglig 2013-12-18)

systemet ses inte över och utvecklas heller inte i den utsträckning som skulle vara godtagbart. Det internationella samarbetet och fördelarna att dra från detta ansågs heller inte acceptabelt utan försvårades i och med Sveriges inhemska klassifikationssystem. Dewey som däremot är världens mest spridda klassifikationssystem framstod som en möjlighet som borde undersökas. I förstudien konstateras det även att det är mycket som talar för en svensk övergång till DDK (ibid., s. 23). Samtidigt menar Svanberg att en övergång kommer att kräva resurser för de enskilda biblioteken i form av "tid för utbildning, minskad produktivitet och förändringar i hyllupställning" (2008, s. 5).

Kungliga biblioteket (2008) annonserade via sin hemsida den 21 november 2008 att den egna institutionen ämnade byta klassifikationssystem efter 87 år med SAB. Det avgörande beslutet fattades efter det att den nationella referensgruppen, ett samarbetsforum mellan KB och ett tiotal forskningsbibliotek, representerade av respektive bibliotekschef, ställt sig positiva till beslutet om övergången. Målen som framlades för övergången var att Sverige kommer att bli en del av ett större internationellt sammanhang och de utländska posterna kommer att rationalisera klassifikationsarbetet. Vidare framlades att Dewey kommer att innebära en höjning av kvalitén på klassifikationsarbetet (ibid., s. 1f.). I den nationella referensgruppens mötesprotokoll från den 19 november 2008 skriver dåvarande riksbibliotekarien Gunnar Sahlin att arbetet med övergången till Dewey kommer att påbörjas med ett treårigt projekt med start under andra halvåret 2009; detta skulle senare komma att kallas "Deweyprojektet". Han påtalar också att biblioteken kommer att få utrymme att byta till Dewey omgående eller vänta tills efter projektets slutförande (ibid., s. 3).

I maj 2009, skriver Svanberg i slutrapporten för Deweyprojektet, har arbetet påbörjats med uppgift att få fram hjälpmedel och andra verktyg som biblioteken är i behov av vid en övergång till DDK (2013, s. 1). Med hjälp av en styrgrupp, en referensgrupp och en sakkunniggrupp är KB projektets drivande motor (ibid., s. 3). Det berättas att endast de bibliotek som har gått över till Dewey finns representerade i grupperna (ibid., s. 4). Utbildning i form av veckokurser för katalogisatörer och endagarskurser för de som möter användare av biblioteket eller på något annat vis jobbar med bibliotekskatalogen har erbjudits personal från dessa bibliotek (ibid., s. 12). Annan hjälp för dem att tillgå har varit Deweybloggen och webinarier (ibid., s. 13). Projektet pågick till den sista december 2011 och har bedrivits i samarbete med redaktionen för DDK i Washington. Avslutningsvis menar Svanberg att projektet har varit framgångsrikt men också genomgripande för biblioteksvärlden (ibid., s. 14).

Svanberg skriver i egenskap av projektledare för Deweyprojektet vid KB i sin slutrapport att 30 forskningsbibliotek hittills genomfört skiftet eller är i färd med att övergå till Dewey (ibid., s. 2). På Kungliga bibliotekets hemsida (2013) finns en lista av alla de bibliotek som fattat beslut om en övergång.

1.3 Begrepp och avgränsningar

I uppsatsen då vi refererar till begreppet organisation skriver vi under på Jacobsen och Thorsviks (2008, s. 13) definition som innebär "ett socialt system som är medvetet konstruerat för att uppnå bestämda mål". I uppsatsen tolkar vi utifrån detta, universitetsbiblioteket som en självständig organisation. Detta är inte en självklar avgränsning då universitetsbiblioteken även skulle kunna sägas tillhöra universitetsorganisationen. Som vi ser visar forskningen att universitetsbiblioteken

närmar sig sina lärosäten i allt ökande grad (Nelke 2010, s. 15). Universitetsbiblioteket jobbar dock inför specifika mål gentemot lärosätet och allmänheten och vi utgår ifrån att biblioteksmedarbetarna tillkänner sin arbetsmässiga hemvist till just universitetsbiblioteket. Vidare menar Dawson (2002, s. 11) att ett sätt att beskriva organisatorisk förändring är att det uppstått ett nytt sätt att organisera och att jobba. Således ser vi på ett nytt klassifikationssystem som ytterligare ett sätt att jobba och därmed som en organisationsförändring.

För att referera till det för uppsatsen centrala begreppet Dewey decimalklassifikation använder vi oss av de två vedertagna termerna DDK samt Dewey.

2. Teori

Vi studerar vårt material utifrån den organisationsteori som beskrivs nedan. Vidare så presenterar vi även de teoretiska utgångspunkterna för den metod som vi valt, nämligen semistrukturerade intervjuer.

2.1 Organisationsteori (Förändringsteori)

Patrick Dawson (2002, s. 11) konstaterar att under de senaste hundra åren har en rad olika teorier angående förändringsarbete konstruerats men inga av dessa har visat sig innebära det universella svaret. Detta kanske inte är så märkligt med tanke på hur olika organisationer kan te sig och vilka olika typer av förändringar det kan vara fråga om. Det gäller således för oss att finna en teori som ska passa just våra frågeställningar.

När det gäller organisationsteori kan det fokuseras på många olika områden så som kommunikation, beslutsprocesser och ledarskap. I vår studie fokuserar vi på organisationsförändring ur personalens perspektiv. Vi analyserar utifrån Nadler och Tushmans organisationsteori (1990, s. 79ff.) som tar fasta på att beskriva organisatoriska förändringar utifrån två dikotomier; inkrementell kontra strategisk förändring samt proaktiva respektive reaktiva skiften.

Den första dikotomin inkrementell respektive strategisk förändring relaterar till vår första forskningsfråga: På vilka sätt har införandet av klassifikationssystemet Dewey påverkat organisationerna på respektive forskningsbibliotek enligt de egna biblioteksmedarbetarnas upplevelser? Inkrementell förändring, som kan likställas vid förändring som evolution, genomförs för att öka effektiviteten i organisationssystemet men samtidigt inom ramen för den existerande organisationen med dess strategier, strukturer och värderingar. Strategiska organisationsförändringar påverkar hela organisationssystemet och är därmed en slags omdefiniering av organisationen som sådan. Detta sker på kort tid och kan likställas med en revolution (ibid.). Då det gäller inkrementell respektive strategisk förändring är vi intresserade av att beskriva implementeringen av Dewey och den organisationsförändring som skiftet inneburit. I vår studie fokuserar vi på skiftet från SAB till DDK men också på vilken form av förändring detta skifte inneburit för de anställda ur deras egen synvinkel. Då det gäller dikotomin strategisk kontra inkrementell så ämnar vi undersöka vad implementationen av Dewey medfört för olika organisatoriska aspekter så som arbetsfördelning, teknik, strategier, organisationsstruktur, styrning, organisationskultur och så vidare. Vi avser

även att undersöka om denna förändring inneburit skiften i interna maktförhållanden samt i relationen mellan organisationen och omvärlden.

Den andra dimensionen tar fasta på om förändringen är proaktiv eller reaktiv. Här utgår vi från vår andra forskningsfråga: Vad är bibliotekspersonalens syn på forskningsbibliotekens egen roll i beslutsprocessen då det gäller övergången till Dewey? Här handlar det om förändringen bygger på förväntningar om att förändring är nödvändig för organisationen eller om skiftet är en reaktion på förhållanden som redan förändrats. Nadler och Tushman menar att en reaktiv förändring ofta kommer som en reaktion på en yttre sådan (ibid.). Denna typ av förändring är således något som organisationen tvingas att förhålla sig till. En proaktiv förändring handlar istället om att förhålla sig till något som ledningen förutser om framtiden. Med denna andra dimension ämnar vi undersöka hur pass involverade, enligt biblioteksmedarbetarna, forskningsbiblioteken varit då det gäller övergången till Dewey. Vi är intresserade av att studera om de förhöll sig passiva eller aktiva till KB:s beslut angående implementeringen av DDK. Här vet vi inför studien, vilket beskrivits i bakgrunden, att vissa forskningsbibliotek var delaktiga i beslutet och här studerar vi hur våra informanter upplevde implementationen i förhållande till om de kände sig delaktiga i övergången eller inte.

Nadler och Tushman kombinerar de två dimensionerna inkrementell kontra strategisk förändring samt reaktiv respektive proaktiv och bygger upp en tvådimensionell modell för att illustrera hur dessa parametrar sammanstrålar i olika typer av förändringar (ibid., s. 80). Typologin illustreras nedan (figur 1) i översatt form (Jacobsen & Thorsvik 2008, s. 417). Med hjälp av denna kan vi analysera om förändringen i fråga enligt informanternas upplevelse visar på drag av en finjustering, en omorientering, en anpassning eller slutligen en omvandling.

	Inkrementell	Strategisk
Proaktiv	"Finjustering"	Omorientering
Reaktiv	Anpassning	Omvandling

Figur 1

En förändring som är inkrementell och proaktiv kallas för en finjustering. Här handlar det om en modifiering av vissa element inom organisationen initierad då det finns en förväntning då det gäller framtida händelser. Ett skifte som fortfarande är inkrementellt men som istället sker i förhållande till en förändring som redan skett ses som en omorientering i organisationen (Nadler & Tushman 1990, s. 79). En anpassning handlar vidare om en förändring som dels är strategisk eller revolutionär samt som sker i förhållande till något som man förväntar sig ska ändras i framtiden. Slutligen är en omvandling av en organisation en förändring som dels är strategisk och dels betingad av omedelbara krav på förändring (ibid., s. 80).

Nadler och Tushman fokuserar mer på de betydligt mer omfattande strategiska förändringarna (ibid.). Dessa anses tvungna; påtvingade av externa händelser. Olika typer av faktorer så som konkurrens, teknologi och bestämmelser pådriver organisationer att göra större förändringar som påverkar hela systemet. Dessa förändringar garanterar ingen framgång men uteblir dem så kan det vara mycket illavarslande. Vidare så konstateras att omvandlingar är mer riskabla än anpassningar då de handlar om att ackommodera till förhållanden som redan är reella. Omvandlingar är också i stort sett alltid förknippade med en förändring av de grundläggande värderingarna inom organisationen. Eftersom dessa anses svårast att förändra innebär detta en stor belastning. Omvandlingar som lyckas är ofta förknippade med en ändring i ledningsstrukturen och ofta även med att denna får nya medarbetare som rekryterats utifrån. En anpassning av en organisation har enligt Nadler och Tushman större chanser att medföra framgång än en omvandling då dessa har tiden på sin sida för att bygga koalitioner och stödja personalen inför förändringen (ibid.). Ledningen får också tid att jobba med värderingar. Däremot innebär även en anpassning risker som handlar om att förutse framtiden korrekt och göra förändringar därefter. Liksom vid omvandlingar är ledningsgruppen enormt viktig vid anpassning av organisationen (ibid., s. 81). Även här krävs ofta extern rekrytering till den exekutiva funktionen i organisationen. Detta medan inkrementella förändringar ofta kan hanteras inom den ordinarie organisationsstrukturen.

Med dessa två dimensioner - två dikotomier som beskriver organisationsförändringens karaktär; analyserar vi via våra forskningsfrågor implementeringen av Dewey utifrån informanternas utsagor om sina egna upplevelser. Detta för att utvärdera om övergången till Dewey visar tendens att vara en inkrementell respektive strategisk förändring samt reaktiv eller proaktiv. Med dessa två parametrar ämnar vi så landa i om övergången huvudsakligen ska ses som en finjustering, en omorientering, en anpassning eller en omvandling.

2.2 Fenomenologi - teoretiska utgångspunkter

Det huvudsakliga studieobjektet för semistrukturerade intervjuer är människornas subjektiva föreställnings- och upplevelsevärldar; deras utsagor om verkligheten. Vi intresserar oss för våra informanternas livserfarenhet. Det fenomenologiska synsättet innebär att tänka sig denna som en konstruktion; människorna skapar mening gemensamt intersubjektivt. Den kvalitativa intervjun är det fenomenologiska perspektivets viktigaste metod (Wilson 2003, s. 447f.). Här står inte kvantiteterna i fokus utan här är begreppen det essentiella (Bryman 2011, s. 348). Kunskap förmedlas enligt detta epistemologiska synsätt via språket. Det är informanternas redogörelser som utgör själva datan.

3. Tidigare forskning

Utifrån det faktum att vi beskriver ett skede i svensk bibliotekshistoria, en övergång från huvudsakligen ett klassifikationssystem till ett annat, så har vi i första hand valt att förhålla oss till forskning som fokuserar på svenska förhållanden i frågan. I Sverige har ett flertal uppsatser och rapporter i ämnet sett dagens ljus de senaste åren varav de flesta kretsar kring attityder och inställning till övergången. Nedan tar vi upp de studier som är mest relevanta för våra frågeställningar. Vi berör även forskning som handlar om

förändringsarbete i biblioteksorganisationer då det kan finnas vissa aspekter som är kopplade till forskningsbiblioteket som organisation. Vi avslutar med en avhandling som behandlar generella aspekter i och med organisationsförändring.

Svensk forskning om övergången till Dewey från klassifikationssystemet SAB är tämligen begränsad, dels då det handlar om endast svenska förhållanden och dels eftersom det behandlar en så pass aktuell fråga. Vi har därför valt att även i andra hand ta del av den västeuropeiska forskningen från länder som Tyskland, Österrike, Schweiz, Frankrike och Lichtenstein som berör deras val av övergång till klassifikationssystemet Dewey. Att vi tittar på implementeringen i vissa länder i Västeuropa beror på att dessa genomgick en övergång till DDK för inte alltför länge sedan (från 1990-talet och framåt). Vidare konstaterar vi att dessa länders politiska och sociala förhållanden påminner om Sveriges.

3.1 Tidigare rapporter och forskning om den västeuropeiska övergången till klassifikationssystemet Dewey

Suzanne Jouguelet skriver i sin artikel om Bibliothèque nationale de France och beslutet i slutet av 1991 att byta klassifikationssystem till DDK. Detta gjordes efter noggranna studier där olika systems för- och nackdelar vägts emot bibliotekets behov. Att valet föll på DDK berodde på systemets utvecklingsmöjligheter, pågående fransk översättning, verktygens mångfald och dess fasta grund med en väletablerad huvudredaktör (1998, s. 206). Under åren 1992 till 1998 har biblioteket arbetat för att utveckla indexeringen och Bibliothèque nationale de France har tillsatt en grupp med medlemmar från olika ämneskategorier för att jobba med hyllistan med en ansvarig för varje ämne. Detta är ett arbete som tagit flera år. Idag arbetar de bland annat med en något förkortad hyllista, skriver Jouguelet (ibid., s. 207f.). Andra områden som bearbetats är datasystemen med utveckling av både ämnessökning och placering samt databasen för hyllistan, där dess innehåll är sökbart men även kan användas för att föra statistik (ibid., s. 209). I artikeln tas även upp att DDK översattes helt till franska 1998 (ibid., s. 210).

Patric Landry tar i sin artikel upp de beslut som Schweiziska National Biblioteket 1999 tog vid övergången till Dewey men beskriver också den diskussion som aktivt föranledde beslutet. Landry menar att det viktigaste var att kunna täcka behovet för landets tre största språk; av stor vikt var den tyska versionen av DDK och att systemet fanns översatt till mer än 30 språk men även möjligheten att använda systemet i olika kataloger och på olika slags bibliotek (2006, s. 139). DDK:s stora internationella spridning, särskilt i Europa eftersom det skulle ge möjligheter till samarbete men även spridningen i resten av världen var av betydelse (ibid., s. 138). Dewey ansågs också som välutvecklat, flexibelt, expansivt och mångsidigt (ibid.) samt mötte upp till bibliotekets behov av ett system som var uppbyggt ämne för ämne (ibid., s. 137).

Magda Heiner-Freiling tar i sin artikel upp det tyska projekt som bedrivits i länderna Österrike, Schweiz och Tyskland angående Dewey med tyngdpunkt på implementeringen och översättningen av klassifikationssystemet. Både för- och nackdelar med Dewey som klassifikationssystem beskrivs. Som exempel kan nämnas DDK:s fördelar med kortare koder mot UDK:s men också svårigheterna med klassifikation; att avgöra vilket ämne som olika böcker ska klassificeras efter när flera ämnen tas upp i dem. Artikeln beskriver här att det kan vara av vikt att använda sig av

en officiell kod att klassificera efter men i vissa svåra fall även göra inofficiella koder för att lättare knyta titeln till fler ämnen (2006, s. 155f.). Detta för att ge en bättre tillgänglighet. Även olika slags verktyg vad gäller åtkomst och klassificering för projektgruppens länder diskuteras som den tyska webbservicen Melvin liknande WebDewey. Denna delas dock här in i två delar; MelvinClass, som används för klassificering och MelvinSearch för browsing i hela Deweyhierarkin (ibid., s. 160).

Marta Fandino beskriver i sin artikel den forskningsstudie som hon som blivande bibliotekarie utfört på Nationalbiblioteket i Lichtenstein under sin studietid. Målet med hennes arbete var att se över de för- och nackdelar som klassifikationssystemet DDK:s upplaga 22 har gentemot det som biblioteket då använde UDK. Detta vid en tid då biblioteket funderade på att antingen byta system eller modernisera UDK (2008, s. 45). Artikeln är skriven 2008 inför ett UDK-konsortium och beskriver vad Fandino kom fram till under sitt arbete. Hon beskriver det som att UDK är bättre anpassat till europeiska förhållanden än DDK. Tyska specialister har här arbetat med utvecklingen av systemet och det är betydligt lättare att schematiskt anpassa. Fandino menar också att DDK är ologiskt uppbyggt i sin struktur och dess nummer som redan är klara kan vara problematiska att söka eller dela på. Detta kan medföra vissa svårigheter vid olika hyllsystem. Hon menar också att systemet står på en amerikansk värdegrund. Fördelar Fandino ser med DDK är dess spridning i världen. Det är det system som används i flest länder vilket medför att systemet underhålls väl och kontinuerligt uppdateras. Vidare så anses OCLC som står bakom vara ett bra stöd liksom "DDC users group" som är ett system som ger stöd vid en övergång till DDK (ibid., s. 46).

3.2 Tidigare rapporter och forskning om den svenska övergången till klassifikationssystemet Dewey

Lina Wersäll har i sin masteruppsats gjort en attitydundersökning bland bibliotekarier på sex biblioteksenheter vid Uppsala universitetsbibliotek. Wersäll har använt sig av kvalitativ forskningsintervju som metod precis som vi samt klassifikationsteori, en underavdelning till organisationsteori (2012, s. 10) som vi kommer att applicera i vår studie vilket torde innebära en intressant jämförelse. Syftet med hennes uppsats har varit att undersöka hur bibliotekarierna vid Uppsala universitetsbibliotek upplever övergången från Dewey till SAB som klassifikationssystem men hon har också velat få fram vad de tycker och känner för de båda systemen samt vad de tänker om framtiden för Dewey, både på sitt egna bibliotek men också på andra bibliotek i Sverige (ibid., s. 6). De resultat som framkommer är att respondenterna upplever att systemet fungerat olika väl beroende på vilken enhet de jobbar på och vilken huvudinriktning enheten har. Personalen upplever även att Dewey passar olika ämnen olika väl. De anser vidare att det inte fanns någon annan möjlighet än att byta system efter KB:s val att genomföra detta (ibid., s. 73). Respondenterna tyckte också att de fått en kompetenshöjning och mer gemenskap mellan enheterna men att projektet krävt mycket resurser och stora arbetsinsatser (ibid.). Wersäll menar att uppsatsen i ett större perspektiv kan vara användbar för andra biblioteksenheter och dess anställda som ska genomgå denna övergång (ibid., s. 70).

Cynthia Bauer har skrivit en magisteruppsats som fokuserar på den svenska bibliotekssektorns synsätt på en övergång till ett nytt klassifikationssystem. Både det aktuella skiftet till Dewey decimalklassifikation men även övergången till SAB-

systemet på 1920-talet studeras. Bauer undersöker via diskursanalys den diskussion som förts om förändringen. Eftersom Sverige stått inför denna typ av skiften tidigare i historien önskar Bauer jämföra dessa två övergångar (2010, s. 4). Resultatet visade då 2010 att bibliotekssektorn såg övergången till Dewey som något kostsamt men som skulle löna sig med tiden. Övergången beskrevs enligt Bauer som ett sätt att öka effektiviteten; den bästa vägen att gå för biblioteken (ibid., s. 35). Intressant att notera att även övergången till SAB sågs på sin tid som ett sätt att öka effektiviteten men då även i linje med att hålla sig till den svenska klassifikationstraditionen (ibid., s. 43). Det nationella elementet på 1920-talet har alltså ändrats till något internationellt. Här är det intressant att försöka se paralleller i vår studie då det gäller attityder och värderingar. Bauer berättar vidare att på hennes arbetsplats Malmö Högskolas Bibliotek så handlade diskussionerna angående Dewey mycket om hur övergången skulle lösas rent praktiskt och hur personalen skulle vänja sig vid det nya klassifikationssystemet (ibid., s. 5).

Sofia Eriksson tar i sin kandidatuppsats bland annat upp de problem en användare ställs inför vid bibliotekens val av hylluppställning vid en övergång till DDK från SAB. Genom att använda sig av en diskussionsanalytisk metod om olika hylluppställningsalternativ som KB presenterat ser hon vidare på deras användarvänlighet (2009, s. 26ff.). Hon har vidare utvärderat dessa förslag från KB. Eriksson kommer fram till att den blandade hylluppställningen är den som är lämpligast att använda sig av för att både kunna bibehålla rimliga krav på användarvänlighet och för att biblioteken och dess personal ska kunna hantera övergången (ibid., s. 3). Hon menar dock att det optimala är att bara ha DDK-klassning men att detta på grund av arbetsbördan för personalen inte skulle vara möjligt att genomföra för biblioteken (ibid., s. 32). Hylluppställning är en av de plausibla förändringar som skett i och med skiftet och det är relevant att se om och i så fall på vilket sätt våra informanter berör detta ämne.

Magdalena Svanberg skrev en förstudie och rapport apropå skiftet då det fortfarande handlade om en eventuell övergång till Dewey på uppdrag av Kungliga biblioteket. Hennes mening var att det givet ett skifte initialt skulle vara tidskrävande med den nya klassificeringen och därmed katalogiseringen. Däremot menade hon att det så småningom skulle jämnas ut sig och bli status quo. Då det gäller förvärv så konstaterade Svanberg att 85 procent av de böcker som förvärvas från utlandet är utgivet i länder där nationalbibliografen använder DDK. Förutsättningarna för att kunna använda DDK-koderna i utländska katalogposter är alltså goda, men tekniska lösningar som gör det enkelt att komma åt och importera dessa poster måste utvecklas (Svanberg 2006, s. 43). Efter en övergång till DDK skulle endast en mindre andel av den utländska litteraturen behöva klassificeras av de svenska biblioteken (ibid.). Omvänt skulle också litteratur utgiven i Sverige bli mer tillgänglig i andra länder som använder DDK givet att även svenska bibliotek genomför en övergång (ibid., s. 18). Svanberg (ibid.) exemplifierade med Tyskland där man drev tesen att tysk forskning skulle bli mer disponibel i och med en övergång. Svanberg (ibid.) menade vidare att då det gäller utveckling av klassifikationssystem och verktyg för detta så sker mycket av forskningen med fokus på Dewey. Sammanfattningsvis konstaterade Svanberg att en övergång till Dewey skulle innebära stora fördelar speciellt för forskningsbiblioteken (ibid., s. 22). Här underströk Svanberg det mer omfattande underhållet av DDK, dess större aktualitet, dess bredd, dess tydligare hierarki, de fler möjligheterna då det gäller internationellt samarbete i frågan men tillstod dock att det innebär en inordning i ett amerikanskt synsätt.

Hanna Hallnäs och Tove Lekselius från Bibliotek- och läranderesurser på Högskolan i Borås har sammanställt "Rapport Dewey-projektet" om Borås högskolebiblioteks arbete med implementeringen av Dewey. Borås beslutade om övergång till Dewey i juni 2010 och man tillsatte då en arbetsgrupp bestående av katalogisatörer och ansvariga för media (2013, s. 1). Denna konstellation utökades senare med bibliotekschef och systembibliotekarier (ibid., s. 2) Redan 2011 beslöt gruppen att klassificera nyinköpta böcker enligt Dewey och man valde att både märka om och katalogisera alla böcker efter att noga vägt för- och nackdelar mot varandra. Man bestämde sig att se till användarnas bästa för att de lättare skulle kunna hitta de böcker de söker på hyllorna, skriver Hallnäs och Lekselius (ibid., s. 1). Förändringsarbetet tog därefter vid med ombyggnad av entréplanet. På grund av att biblioteket samtidigt bytte utlåningssystem så valde biblioteksmedarbetarna vid högskolebiblioteket i Borås att vänta med ommärkningen av böcker till sommaren 2012 för bästa resultat. I samband med detta höll de ämnesansvariga för biblioteket en genomgång för övrig personal i hur Dewey-systemet fungerar (ibid., s. 4). Personalen fick även under förberedelse-tiden fler utbildningstillfällen. Hur långa och hur många varierade med personalens olika arbetsuppgifter (ibid., s. 2). Inspiration vad gäller hylluppställning inhämtades från andra lärosäten såsom Linnéuniversitetet (ibid.). Hallnäs och Lekselius konstaterar att arbetet med ommärkning har varit mycket tidskrävande (ibid., s. 4) och att mycket efterarbete har krävts så som skyltning och etikettkompletteringar. Som helhet ser man positiva effekter i att uppställningsarbetet har förenklats och det faktum att låntagarna lättare hittar sina böcker. Arbetet vid informationsdisken har dock försvårats rent kunskapsmässigt men sammanfattningsvis menar Hallnäs och Lekselius att resultatet har varit värt all den arbetskraft som har lagts ner (ibid., s. 5).

3.3 Tidigare rapporter och forskning om förändringsarbete inom forskningsbiblioteksorganisationer

För att kunna sätta in våra observationer då det gäller förändringsarbete inom forskningsbiblioteksorganisationen vid övergången till Dewey i ett större sammanhang kan det vara intressant att se de generella trenderna för forskningsbiblioteken. Svensk biblioteksförening publicerade 2010 en rapport av Margareta Nelke om de plausibla framtidsutsikter som Sveriges universitet- och högskolebibliotek kan sägas stå inför. Rapporten inleds med en översikt över dessa biblioteks utveckling de senaste decennierna. Här konstateras att det tekniska området har inneburit en kolossal utveckling. Det framhålls att tekniken i grunden har förändrat biblioteken från ett fokus på att bygga upp samlingar till dagens inriktning på att tillgängliggöra information utan att begränsa till en viss lokalitet eller tidpunkt (2010, s. 4). Det beskrivs vidare hur personalstyrkan har ändrats över tid i form av bakgrund och utbildning. En viktig förändring utgörs av chefsrekryteringen som i stigande grad sker utanför bibliotekarieyrket (ibid.). Sedan 1980-talet har biblioteken blivit mer användarorienterade och det har även skett ett skifte i fokus från att fokusera uteslutande på forskarna till ett ökat stöd även gentemot studenterna (ibid., s. 5). De ökande kostnaderna då det gäller inköp av elektroniskt material har bland annat lett till att biblioteken arbetar i ökande grad med publicering (ibid.).

Då det gäller universitets- och högskolebibliotekens framtid så spår Svensk biblioteksförening att lärosäten och därmed dess bibliotek kommer att bli mer självständiga gentemot staten och att det är sannolikt att det kommer att ske en viss

profilering (ibid., s. 9f.); forskningsbiblioteken kommer sannolikt att behöva specialisera sig mer i framtiden. Bibliotekarierna behöver således i ökande grad närma sig forskningen som sker (ibid., s. 17). En fortsatt tendens att biblioteken knyts allt tätare till sina respektive lärosäten nämns (ibid., s. 15). Vidare talar mycket för att forskningsbiblioteken kommer att fortsätta sin användarinriktning där exempelvis användarundervisning spelar en nyckelroll (ibid., s. 10). Överhuvud taget behöver biblioteken bli bättre på att möta och informera användarna då dessa i allt högre utsträckning söker information på annat håll (ibid., s. 11ff.). Vidare då det gäller teknik och medier så kommer digitaliseringstrenden att fortlöpa vilket kommer att leda till förändringar av bland annat biblioteksmiljön, inköp samt bevarande av media (ibid., s. 14).

Gunnel Hesslers avhandling behandlar universitetsbiblioteket och organisationsförändring. Hessler kopplar förändring till de anställdas identitet och analyserar ur ett systemteoretiskt perspektiv. Hon menar att medarbetarnas uppfattning om organisationens mål kommer att uppfattas på varierande sätt och att utformningen av organisationen är ett resultat av kollegiets kraftmätningar; deras medverkan och motstånd. Här intresserar sig Hessler (2003, s. 11) för bibliotekets självsyn och vad som styr dessa biblioteksmedarbetares inställning vid en förändringsprocess. Hessler menar att organisationsförändring och identitetskapande sker parallellt och i förhållande till omvärlden (ibid., s. 216). Hessler lokaliserar fem huvudsakliga faktorer då det gäller förändringskrafterna i sin empiriska undersökning av Lunds universitetsbibliotek; "organisationsstruktur, målsystem, ledningsfrågor och teknikarkitektur samt i relation till slutanvändare" (ibid., s. 214). För att organisationsförändringen skall kunna genomföras på ett grundläggande plan måste således alla dessa parametrar involveras. Tekniken anses dock vara central då den infiltrerar alla delar av organisationen mer än någonsin tidigare (ibid., s. 218). Hessler konstaterar att eftersom det finns en tendens till att organisationen stagnerar i självbekräftelse så krävs det att man ifrågasätter det egna systemet och att förändringen kommer inifrån samt att hela organisationen måste övertygas (ibid., s. 219). Här framhåller Hessler vidare att kopplingen mellan den strategiska ledningen och den operativa verksamheten är betydelsefull (ibid., s. 223).

3.4 Tidigare forskning om organisationsförändring

Maria Melén Fäldt tar i sin avhandling bland annat upp de anställdas upplevelser i samband med organisationsförändring. Avhandlingen utgår ifrån att organisationer behöver vara flexibla och klara av krav på förändringar, både väntade och oväntade. De behöver också kunna utvecklas via dessa menar Melén Fäldt. Allt detta ställer krav på den enskilde individen som ofta får försämrade arbetsvillkor i samband med organisationsförändringar. När en förändring ger mer positivt än negativt för både den enskilde arbetstagaren och för organisationen i stort är det optimalt. En viktig aspekt är delaktighet, som skapar förtroende och är nära knutet till det jobbrelaterade psykiska välmåendet (2010, s. 9ff.). Avhandlingen utgår ifrån teorier baserade på arbetslivserfarenhet där den enskilde arbetstagaren funderar över sina upplevelser av organisationsförändring (ibid., s. 111). Syftet med avhandlingen är således att titta på de förhållanden som kan resultera i vad Melén Fäldt kallar förändringskompetens. Vidare ämnar hon studera denna kompetens i förhållande till jobbrelaterad psykisk hälsa. Detta i samband med organisationsförändring och förutsättningar för att upprätthålla välmåendet. Studien undersöker de Allmänna försäkringskassorna i Skånes samgående (ibid., s. 12f.). Den är longitudinell och använder sig av enkätundersökningar vid tre

tillfällen; före samgåendet, under och efter det (ibid., s. 56f.) Resultatet visar att utvecklingen av förändringskompetensen förutsågs av olika personliga förhållanden såsom var personen befinner sig i hierarkin på arbetet, kön och utbildning. Även andra personliga upplevelser runt förändringen exempelvis om de var mogna för den, hur de upplevt förändringar förr och om de haft tankar på att byta jobb har påverkat resultatet. I genomförandet av studien använde hon sig av så kallade extremgrupper med mycket höga respektive mycket låga värden på variabeln förändringskompetens. Resultatet visade att de med höga värden av förändringskompetens också hade höga förutsättningar för psykiskt välmående relaterat till arbetet och vice versa (ibid., s. 100f.).

3.5 Reflektion över tidigare forskning

För att på bästa sätt hitta relevant forskning har vi genom sökningar om övergångar till DDK i databaser som LISTA och LISA hittat intressant internationell vetenskaplig forskning av god kvalitet inom området som är peer-reviewed. Vi har även tagit del av tidigare uppsatser inom ämnet för att på så sätt hitta referenser till lämplig litteratur. Vi är medvetna om att den nationella forskningen håller en förhållandevis lägre vetenskaplig kvalitet. Detta på grund av att ämnet Dewey är relativt nytt i Sverige och att ingen högre nivå av vetenskaplig forskning ännu getts ut. Denna består därför i första hand av akademiska uppsatser, avhandlingar och rapporter som i huvudsak hittats i BADA och Libris Uppsök men även genom sökning i bibliotekskataloger på Linnéuniversitetet och Högskolan i Borås. Vidare har vi även haft hjälp av Kungliga bibliotekets webbplats. För att höja den vetenskapliga standarden valde vi att titta närmare på generella studier om organisationsförändringar både i och utanför bibliotekens värld vilket gav ett intressant perspektiv på studien. Den nationella forskningen är av stor vikt för vår studie då vi i första hand undersöker svenska förhållanden.

4. Metod

Vi har valt att undersöka övergången till Dewey utifrån ett organisationsteoretiskt perspektiv. Med hjälp av kvalitativa semistrukturerade intervjuer med informanter från två olika forskningsbibliotek samlar vi in ett material för att analysera utifrån de två dikotomier som redovisas i teoriavsnittet. Detta för att se tendenser samt möjliga likheter och skillnader då det gäller eventuella organisationsförändringar i samband med övergången.

Syftet med metoden är att fånga återberättelser av informanternas subjektiva verklighet, filtrera dessa via de organisationsteoretiska begrepp och den modell som vi avser applicera. Med hjälp av metoden strävar vi efter en förståelse för lokala skeenden samt att förmå ge en beskrivning av processer och särdrag i dessa miljöer (Repstad 2007, s. 23). Den kvalitativa semistrukturerade intervjun i samspel med kvalitativ innehållsanalys är därför lämplig eftersom vi är intresserade av att sätta oss in i andra människors föreställningar om världen samt att vi tror att dessa utsagor kan ge nycklar till den s.k. verkligheten. Istället för att nå en representerbarhet i en population genom ett urval är vi intresserade av att via intervjuer söka en förståelse för människors förhållningssätt och upplevelsevärldar vilket leder till att slutsatserna är lokalt begränsade.

Genom att läsa in oss på vår teoretiska modell samt ta del av tidigare forskning på området så formulerade vi vår intervjuguide utifrån våra två forskningsfrågor. Ambitionen var att frågorna skulle fokusera på informanternas egna upplevelser av övergången.

Det vi med säkerhet förlorar när vi väljer kvalitativa studier är den statistiska representativiteten. Den fenomenologiska ansatsen innebär att vi får kännedom om hur informanterna upplevde övergången. Däremot studerar vi inte hur övergången faktiskt skedde. Vi kan därför inte uttala oss om hela populationer (ibid., s. 89). Intervjumetoden som sådan har även kritiserats då den anses fokusera alltför mycket på de enskilda aktörerna och deras tankar och åsikter samt att i och med detta negligera strukturer. Här menar dock Repstad att det är viktigt att fråga informanterna om deras upplevelser av de sociala och materiella ramar som de verkar inom (ibid., s. 83) vilket vi har försökt att åstadkomma med vår intervjuguide genom att fokusera på frågor som styrning, kontrollsystem, värderingar och arbetsmiljö.

4.1 Urval

För att undersöka de biblioteksanställdas upplevelser av övergången till Dewey på forskningsbiblioteken i Sverige och deras tankar om de eventuella förändringar som organisationerna genomgått så valde vi att fokusera på två forskningsbibliotek som varit med sedan tidigt i övergångsprocessen; Stockholms universitetsbibliotek (SUB) samt Linnéuniversitetets bibliotek (beskrivs nedan ibland som Linné). Stockholms universitetsbibliotek tog sitt formella beslut om övergång i december 2008, en månad efter KB:s fastställande⁴. I april 2009 kom samma beslut från Linnéuniversitetets bibliotek⁵.

4.2 Informanter

Vi intervjuade fyra biblioteksmedarbetare per universitetsbibliotek. Eftersom Veronika Nilsson tidigare jobbat på Linnéuniversitetets bibliotek och hade vissa kontakter där och Veronica Andersson hade SUB som sitt mentorsbibliotek kunde vi få stöd av personal i fråga om vilka informanter som var bäst lämpade för uppgiften. Vår ambition var att vi skulle ha en så stor mångfald bland informanterna som möjligt i fråga om kön, ålder och position men vi insåg också att vi fick vara tacksamma för de informanter som var villiga att ge av sin tid och sin erfarenhet. De flesta som fick förfrågan var beredvilliga. Intervjuerna i Kalmar och Växjö är utförda av Veronika Nilsson och de i Stockholm är genomförda av Veronica Andersson.

I vår redovisning av informanterna så refererar vi till informant 1-4 då det gäller intervjuerna på Stockholms universitetsbibliotek och informant 5-8 då det gäller Linnéuniversitetets biblioteksmedarbetare. För att informanterna ska få vara anonyma redovisas inte bakgrundsinformationen.

⁴ <http://www.kb.se/aktuellt/video/Dewey-lets-do-it/> Inspelat seminarium om Dewey och klassifikationens roll vid KB den 5 februari 2009 (tillgänglig 2013-12-27)

⁵ Beslut styrgruppsmöte 2 april 2009 (se bilaga 3)

4.3 Dokumentation

När det blev dags att genomföra intervjuerna så kändes det viktigt att så mycket fokus som möjligt kunde läggas på informanten. Därför valde vi att spela in intervjuerna (Repstad 2007, s. 92). Vidare valde vi att referera till utsagorna så utförligt som möjligt med reservation för upprepningar och utfyllnadsord. För att göra texten mer läslig lade vi ibland till exempelvis “Informant 1 menar att...” eller “Informant 2 konstaterar...”. Vidare menar Bryman (2011, s. 424) att det är viktigt att nedteckna intervjuerna så fort som möjligt så att man fortfarande minns nyanserna i samtalet. Detta tog vi fasta på.

4.4 Analytiskt tillvägagångssätt

Enligt Wildemuth (2009, s. 312) kan vi med hjälp av kvalitativ innehållsanalys upptäcka de teman och kategorier i utsagorna som är viktiga för den sociala verklighet som beskrivs. Vi läste igenom våra utsagor flertalet gånger med de två frågeställningarna i åtanke med målet att fördjupa analysen. Vid varje genomläsning så såg vi allt klarare att det fanns teman i materialet. Vi skrev ner information som var relevant för respektive frågeställning och försökte att tolka denna via teori och tidigare forskning. Vi sökte efter kopplingar mellan de teoretiska begreppen och kategorier som växte fram. Vi spaltade upp denna information för respektive universitetsbibliotek för att sedan jämföra och sammanställa dessa.

4.5 Etiskt förhållningssätt

För att uppfylla informationskravet så meddelade vi alla informanter syftet med intervjuerna och hur vi ville genomföra studien först via mejl (se bilaga 2) och sedan återigen i intervjusituationen. Informanterna samtyckte i sin tur muntligt eller via e-post.

Vi har försökt att behandla utsagorna så samvetsgrant som möjligt genom att anonymisera informanternas medverkan. Vi har även undvikit att ta med information som kan röja identiteten hos våra informanter. Vi ser det vidare som en självklarhet att vi inte återanvänder utsagorna på något ytterligare sätt.

5. Resultat och analys

Här nedan presenteras de relevanta delarna av vårt empiriska material med utgångspunkt i de två problemformuleringarna sammanvävt med den analys vi genomfört utifrån teori och tidigare forskning.

På vilka sätt har införandet av klassifikationssystemet Dewey påverkat organisationerna på respektive forskningsbibliotek enligt de egna biblioteksmedarbetarnas upplevelser?

Stockholms universitetsbibliotek

Då det gäller SUB är det intressant att se att Dewey inte upplevs som någon ny företeelse vid forskningsbiblioteket. De två informanterna med längst erfarenhet av forskningsbibliotek (informant 2 och 3) vidgar perspektivet och ser Dewey som ett led i

en längre pågående process. Informant 3 tar oss tillbaka till 1960-talet och påpekar att Deweykoder redan då fanns i SAB-katalogerna för forskningsbiblioteken. Både informant 2 och 3 ser övergången till Dewey som en del i en förändringsprocess då det gäller katalogisering i stort. "Under 1980-talet så ansågs katalogisering vara bland det viktigaste och svåraste man kunde göra. Det låg en ära i att katalogisera" menar informant 2 och vidare att "övergången till Dewey var ett steg i den process som inleddes i och med digitaliseringen". Här är det intressant att se Dewey som en del i den digitaliseringstrend som beskrivs i Svensk biblioteksförnings rapport där förändringar i biblioteksmiljön, inköp och bevarande av media lyfts fram (Nelke 2010, s. 14). Forskningsbibliotekens övergång till Dewey stämmer väl in på allt detta. Vidare menar informant 2 att i och med digitaliseringen kunde det nu sökas via ämnesord och den mer omfattande katalogiseringen sedan tidigare blev så småningom överflödig. Dewey kom i kölvattnet till denna omfattande förändring på katalogiseringsplanet och i det sammanhanget jämförs Dewey av informant 2 med "en räkmacka" och "en liten bricka i ett stort spel". Informant 2 är även inne på att ledningen tog beslutet som ett led i det långsiktiga arbetet gentemot en användarstyrd organisation vilket exempelvis innebär att det inköpta materialet ska nå användaren så snabbt som möjligt. Här kan vi se den tendens till det användarfokus som återigen beskrivs i Svensk biblioteksförnings rapport med bland annat ökat stöd inte bara till forskarna utan även till studenterna (ibid., s. 5). Detta visar SUB här prov på då de ser vikten av att användaren snabbt ska få tillgång till de böcker de önskar låna. Det faktum att informanterna sätter in Dewey i ett större perspektiv tyder på att övergången ska ses mer som ett evolutionärt steg än ett revolutionärt; en inkrementell förändring snarare än en strategisk. Dewey ses i mångt och mycket som ett naturligt steg vidare för forskningsbiblioteken. Att övergången vidare refereras till som "en räkmacka" är ett annat tydligt tecken på att organisationsförändringen bör tolkas som inkrementell.

Enligt informanternas utsagor har det inte krävts några större kraftansträngningar då det gäller styrningen av organisationen inför implementeringen. Det faktum att övergången till Dewey mest verkar vara ett ledningsbeslut bland andra stärker bilden av en inkrementell förändring. Samtliga informanter är vidare överens om att det heller inte handlat om någon större ekonomisk satsning. Detta kan jämföras med Wersälls undersökning på Uppsala universitetsbibliotek där det upplevs att projektet krävt mycket resurser och stora arbetsinsatser (2012, s. 73) vilket inte verkar stämma in på förhållandena på SUB. De resurser som enligt informanterna satts in har handlat främst om tid för utbildning, diskussion och samverkan i Deweyfrågan. Informant 4 påpekar dock att samlingsavdelningen lagt ner mycket tid på referenssamlingen som alltså märkts och ställts upp enligt Dewey. Här visar dock det mesta på att organisationsförändringen är ringa och på det stora hela skett inom den redan existerande organisationsformen.

Alla informanterna är vidare överens om att de inte kan se någon större skillnad då det gäller organisationsstruktur i och med övergången. Möjligtvis ska Dewey ses som en del i strukturförändringen då det gäller katalogiseringsarbetet. Angående teknologi kan man konstatera att en del nya verktyg har implementerats i organisationen varav de flesta påverkar själva katalogiseringsarbetet. Här handlar det främst om verktyg som tillgängliggörs av KB så som svenska WebDewey och den digitala konverteringstabellen mellan SAB och Dewey. Här ser vi att organisationsförändringen ändå inneburit vissa omställningar men dessa är inte tillräckligt djupgående för att påverka hela organisationssystemet. Det handlar om en strukturförändring och nya

teknologiska verktyg för en begränsad del av organisationen. Hessler (2003, s. 214) påpekar att teknikarkitekturen är central vid förändring på ett grundläggande plan. Det faktum att vi ser att tekniken endast påverkar delar av organisationen är således viktigt för analysen.

Då det gäller förändringar i organisationskulturen utkristalliseras en bild av att det inte skett någon speciell ändring på det här planet förutom möjligtvis ett visst mentalt skifte (nämns av informant 1 och 2) som beskrivs som en förändring som alltid inträffar vid all möjlig omställning. Informant 2 beskriver det hela närmare; att det handlade om en viss oro inför förändringen som stillas när man märker att även det nya fungerar. Informant 2 menar vidare att det svåra för organisationen var att gå ifrån den mer specifika katalogiseringen. Informant 4 motsätter sig till och med tanken att SAB stod för den gamla kulturen och Dewey den nya. "Förändringen skedde mer på grund av årssviterna och registreringspassen". Med registreringspass refereras till det nya sättet att jobba med katalogisering; att man jobbar i grupp och att fler biblioteksarbetare är involverade. Katalogiseringen är inte längre något exklusivt. Här ser vi återigen att organisationsförändringen påverkar en begränsad del av organisationsstrukturen - nämligen katalogiseringen, både då det gäller arbetsmetod och de attityder som det nya arbetssättet implicerar.

Enligt informanterna har arbetsmiljön på universitetsbiblioteket inte förändrats i och med Dewey. Inte heller har Dewey påverkat då det gäller tjänster och service till användarna, vare sig det gäller forskare, studenter eller allmänhet. Informant 1 menar att "i yttre tjänst så märks knappast övergången". Endast informant 4 avviker något då hon ändå menar att det fanns en viss oro hos användarna inledningsvis. Här visar informanternas utsagor återigen på övergångens ringa omfattning och således inkrementella natur.

Hylluppställningen är för övrigt något som alla de fyra informanterna vid SUB kommer in på. Det rimmar väl med det faktum att det är en av de delar i övergången som Svanberg (2008, s. 5) i förstudien hade förutsett skulle kräva merarbete. Hylluppställningen visar sig således vara tätt sammankopplad med övergången på SUB. Det visar sig att Stockholms universitetsbibliotek istället för att ställa upp samlingarna enligt Dewey istället valde nummerordning inom årssviter. Detta med undantag för referenssamlingen där man applicerade Dewey med motiveringen att här måste man kunna leta efter information ämnesvis. Här gör informant 2 och 3 klart att det inte handlade om att man valde bort Dewey som märkning och uppställning utan att beslutet om årssvit endast sammanföll med Deweyfrågan; med eller utan SAB skulle SUB behöva ta ett beslut runt hylluppställningen. Både informant 2 och 4 uttrycker att det var en hel del vända förknippat med beslutet. Det hade mycket att göra med det faktum att man gick ifrån ämnesindelningen. "Kanske var det inte jättemånga som blev upprörda men de som blev upprörda blev också väldigt upprörda" menar informant 4 och syftar då på användare. Speciellt informant 2 kommer med många argument för varför man till sist valde årssviter. De resonemang som framkommer är att SUB ansåg att det blev allt svårare att ställa upp ämnesvis då den tvärvetenskapliga trenden blir allt starkare. Vidare hittar användarna ändå inte all information på hyllan utan exempelvis allt e-material och samlingarna i magasinet måste sökas fram via katalogen. "Man kan få en falsk känsla av trygghet genom att tro att böckerna i ett visst ämne finns på hyllan" menar informant 2. "När väl användarna förstår att de måste gå via katalogen blir det lättare för dem att lokalisera böcker" berättar informant 4. Hallnäs och Lekselius (2013)

beskriver i sin rapport implementeringen till Dewey på Högskolan i Borås. En intressant skillnad är att de istället valt att både märka om och katalogisera alla böcker enligt Dewey för att användarna lättare ska hitta sina böcker på hyllan. Stockholms universitetsbibliotek har alltså argumenterat annorlunda. En annan fördel med årssvit enligt informant 2 är att gallringen underlättas då man kan gallra hela årssviter i taget. Informant 4 lägger till att ett tidigare problem som man hade då man ställde upp ämnesvis var att det var svårt att förutse hur samlingen skulle växa och att det hela tiden blev utrymmesbrist på hyllorna. Detta underlättas enligt informant 4 nu med årssviter.

Alla informanterna nämner implementeringen som en del av en globaliserad värld vilket knyter an till vad vi sett i den tidigare forskningen - både den som fokuserar på svenska förhållanden och även i ett större västeuropeiskt perspektiv. Både Landry (2006, s.138) och Fandino (2008, s. 46) tar upp fördelen med DDK:s stora internationella spridning i sina artiklar och Svanberg beskriver alla möjligheter som ett internationellt samarbete ger (2006, s. 22). Här finns det en överensstämmelse mellan informanternas upplevelse av övergången och det sikte som presenterades av Kungliga biblioteket (2008) i och med att beslutet blev offentligt. Informant 1 upplever att övergången inte inneburit så många förändringar då SUB redan hade så pass många utländska poster. Informant 2 menar att Dewey kan medföra att forskningsbibliotekspersonalen känner sig delaktig i ett större internationellt sammanhang: "SAB var bra på många sätt men det var just svenskt". Informant 3 har även i andra sammanhang upplevt vikten av att ha internationella riktlinjer då det gäller format. Exempelvis hade Sverige sitt eget svenska format innan övergången till MARC21. "Sverige måste utnyttja fördelen av att kunna använda sig av internationella poster för att rationalisera katalogiseringsarbetet". Informant 3 framhåller också att Tyskland tidigt var ett inspirerande exempel: "Om Tyskland skulle klara och var beredda på en övergång så borde Sverige också göra det". Informant 4 menar att Dewey inte alls utgör någon förbättring i sin egenskap av klassifikationssystem men att huvudskälet till övergången är just den internationella aspekten: "Det bästa systemet är det system som flest har".

Det kan konstateras att informanterna 1-4 hösten 2013 upplever Dewey som något implementerat och att de så här i efterhand menar att det inte innebar någon omfattande förändring på det stora hela; Dewey medförde inte speciellt mycket merarbete eller blev särskilt komplicerat för forskningsbiblioteket. "På det stora hela gick det ganska smärtfritt" uttrycker informant 1. Tvärtom menar informant 3 att "Dewey inneburit en rationalisering då det underlättat katalogiseringen och inte påverkat hylluppställningen nämnvärt". Dewey beskrivs som något positivt och nödvändigt; något som det finns en förståelse för. Denna syn delas av samtliga av informanterna på SUB. Då det gäller olika delar av organisationen så utkristalliseras en bild av att övergången framför allt påverkat i betydelsen förenklat just katalogiseringsarbetet. Informant 1 säger att "så det mesta har egentligen legat hos katalogisatorerna". Informant 2 konstaterar att "det svåra för organisationen har varit att gå ifrån den mer specifika katalogiseringen". Informant 3 menar att "katalogiseringen är nu betydligt mer avdramatiserad än tidigare".

När vi går igenom utsagorna tillhörandes informanterna 1-4 kan vi konstatera att vi har att göra med en utpräglad inkrementell förändring. Det har skett en viss förflyttning men då det gäller strategier, strukturer och värderingar, viktiga delar inom organisationen för att analysera inkrementell respektive strategisk förändring (Nadler & Tushman 1990, s. 79), så är de hyfsat intakta efter övergången. Då det gäller organisationsstruktur så ser vi en viss förändring men tydlig endast då det gäller

katalogiseringsarbetet. Vidare kan vi se en viss förflyttning då det gäller värderingar - en som handlar om oro inför förändring men också att man nu känner sig mer som en del av ett internationellt sammanhang. Enligt informanternas utsagor har vi definitivt inte att göra med någon revolutionerande omstrukturering av hela organisationen.

Linnéuniversitetets bibliotek

Det kan konstateras att införandet av Dewey enligt informanterna kom vid ett känsligt läge för Linnéuniversitetets bibliotek. De båda lärosätena i Kalmar och Växjö hade nyligen slagits ihop vilket redan orsakat en del merarbete för biblioteken, särskilt för Kalmar enligt informant 6 och 7. Detta då Kalmars katalog skulle läggas på Växjös. Informanterna är eniga om att personal från katalogavdelningen drivit frågan i Växjö och informant 6 och 7 menar att även intresse fanns i Kalmar men att de mer bevakat frågan för beslut längre fram. De fyra informanterna 5-8 menar att biblioteken hade olika förutsättningar men också att frågan om när övergången skulle ske orsakade en hel del diskussioner mellan biblioteken. "Växjö ville igång så fort som möjligt men Kalmar bromsade" säger informant 7. Beslut togs därmed om att biblioteken fick påbörja implementeringen vid olika tidpunkter, berättar informanterna. Tidpunkten för implementeringen av Dewey innebar att det fanns en viss turbulens i organisationen. Trots detta utkristalliserar en bild av en inkrementell förändring då övergången till Dewey sker inom ramen för den nybildade organisationen med dess strukturer och strategier.

Enligt informanterna har det inte krävts några större ansträngningar då det gäller styrningen av organisationen inför implementeringen. Övergången till Dewey har heller inte handlat om någon större ekonomisk satsning. De resurser som satts in har involverat utbildning och samarbete i Deweyfrågan. Informant 8 upplever istället att det blivit nedskärningar då lediga tjänster dragits in istället för att tillsättas. Informanterna 7 och 8 tycker att frågan mycket handlat om vad de befintliga resurserna ska läggas på. "Eftersom vi inte haft resurser att flytta över SAB till Dewey så finns det två samlingar" säger informant 7 och fortsätter "man måste väga för och emot hur mycket resurser som ska läggas ner". Linnéuniversitetets bibliotek har till mångt och mycket försökt hantera organisationsförändringen inom den redan existerande organisationen vilket tyder på en inkrementell förändring. Alla informanter är överens om att det inte finns några större skillnader i organisationsstrukturen i och med övergången. När det gäller teknologin kan man konstatera att nya verktyg har implementerats i organisationen varav de flesta påverkar katalogiseringsarbetet. Det handlar om WebDewey, skrivare för Deweymärkning och förändringar i OPAC. Informant 7 tar också upp Deweys möjligheter att jobba med metadata. Även här ser vi en bild av en begränsad och således inkrementell förändring.

Vad gäller värderingar i organisationen och systemets värdegrund så säger informant 5 att "det har varit lite jobbigt med den oförståelse som funnits för systemet i början och som det skämtats mycket om". Informanten påtalar att Dewey idag har blivit alltmer accepterat på arbetsplatsen i takt med att kunskapsnivån om systemet höjts. Informanterna 5, 6 och 8 menar att det funnits vissa åsikter kring den ordning böckerna står på i hyllan kontra SAB, speciellt från särskilda discipliner på skolan. "Reaktionerna har varit kraftiga inom just ett ämne då de ansett att det blivit rörigt och försämrat sen Dewey infördes" konstaterar informant 5. Informant 6 menar vidare att "systemet är amerikanskt och står på en annan värdegrund" vilket även Svanberg (2006, s. 22)

konstaterar i sin rapport. Detta medför i sin tur att uppställningen på hyllan blir annorlunda än vad biblioteksanvändarna är vana vid. Informant 6 berättar att KB fått jobba med att försvenska systemet inom flera ämnen. Dessa upplevelser påminner om Wersälls (2012, s. 73) resultat som också visade att informanterna upplevde att övergången fungerat olika väl för olika ämnen och hur väl systemet är anpassat för just dessa. Här ser vi att Linnéuniversitetets bibliotek till skillnad från SUB har haft en större förskjutning då det gäller värderingar av Dewey då dessa upplevelser inte alls hittas där vilket sannolikt beror på att SUB inte ställer upp böckerna enligt Dewey. Även om detta i sig inte innebär en strategisk förändring för organisationen som helhet så visar det ändå på en antydning till en sådan eftersom personalen på något sätt borde ha kommit i kontakt med systemets värdegrundsproblematik vad gäller hylluppställning i sitt vardagliga arbete samt direkt eller indirekt påverkats av de värderingar som informant 5 menar funnits på arbetsplatsen gentemot Dewey. Nadler och Tushman (1990, s. 80) menar som vi sett i teoriavsnittet att omvandlingar i stort sett alltid är förknippade med en förändring av de grundläggande värderingarna. Här är det ändå svårt att veta hur pass genomgripande förändring informanterna vid Linné visar prov på.

Vad gäller arbetsmiljön menar informant 5, 6 och 7 att det inneburit en utmaning. "Det är roligt att få vara med om något nytt men det kan också vara frustrerande" säger informant 6. Rent praktiskt ser informanterna en förändring i arbetet för katalogisatorerna, personalen i informationsdisken och för de som ställer upp böcker. Informant 5 och 7 beskriver katalogiseringsarbetet med Dewey som roligt och intressant men också svårt och komplicerat att jobba med. "Det tar mycket tid att klassa böcker som vi är de första att klassa. Det finns mycket hjälpmedel vid klassning men det är ändå svårt och det blir mycket ändringar", säger informant 7. De utländska böckerna går dock snabbare anser samma informanter eftersom de redan finns färdigklassade. Ingång måste ändå väljas eftersom de inte får dubbelklassas, menar informant 6 och 7. Flera ämnen kan tas upp i samma bok vilket medför svårigheter. Här kan vi dra en parallell till Magda Heiner-Freiling (2006, s. 155f.) som upplevt liknande problem med Dewey i Österrike, Schweiz och Tyskland vad det gäller att avgöra vilket ämne böcker ska klassificeras inom när flera ämnen tas upp. Heiner-Freiling menar dock att en officiell kod i kombination med inofficiella tillägg skulle kunna användas som hjälp. Även Fandino ser en ologisk uppbyggnad av Deweys struktur; böcker med färdiga klassificeringar kan vara svåra att hitta vid sökning då de kan stå på flera olika ställen beroende på ingång (2008, s. 46). Här ser vi en intressant skillnad gentemot Stockholms universitetsbibliotek där informanterna inte upplevde någon egentlig förändring då det gäller arbetsmiljö och inte uttryckte att de upplevde dessa svårigheter då det gäller katalogiseringen. Detta kan mycket väl ha att göra med att SUB endast laborerar med katalogen medan Linné även måste tänka vidare på märkning och placering. Vi ser dock att dess förändringar på Linné liksom på SUB sker inom den befintliga organisationen vilket ändå visar på en inkrementell förändring.

Vad gäller tjänster och service menar informanterna att det skett en tydlig förändring. "Det är klart att det blir en försämring när böckerna står ämnesvis på två ställen i biblioteket", konstaterar informant 5. "Det blir svårare att hitta böcker med två system", påtalar informant 8. Alla tycker att arbetet vid informationsdisken har förändrats och försvårats i och med övergången. Här ser vi en likhet med Hallnäs och Lekselius (2013, s. 5) som menar att arbetet vid informationsdisken vid Borås högskolebibliotek komplicerats i och med Dewey. Informant 5 och 7 menar att låntagarna allt mer söker i katalogen och att personalen numera rekommenderar detta för att underlätta arbetet.

“Som personal följer vi mycket mer med studenterna ut till hyllan och visar var böckerna står. Tanken är ju annars att vi jobbar med självhjälp. Låntagarna ser inte sambandet mellan siffrorna i katalogposten och hyllplaceringen”, säger informant 6. Informant 8 ser också förändringar för låntagarna och upplever att “en påverkan har skett för de gamla stötar som inte hittar sina böcker men för studenterna spelar det ingen roll vilket system som gäller men det är förstas en jätteförsämring att det finns två olika”. Även här då det gäller tjänster och service gentemot användarna ser vi att Linné påverkats betydligt mer av organisationsförändringen gentemot SUB. Antagligen beror skillnaden återigen på att Linné gått längre i implementeringen av Dewey med både märkning och hylluppställning.

Hylluppställningen är en fråga som tas upp av alla informanter vid Linné som starkt förknippad med övergången och som skapat oenighet mellan biblioteken i Kalmar och Växjö. Informant 5 och 8 berättar att valet av vilken hylluppställning som skulle användas inte var självklart utan diskuterades mycket på möten bland personalen i Växjö där de delades in i grupper. Valet föll på hyllista med uppställning enligt Dewey. Denna utarbetades i Växjö av katalogavdelningen. Informant 5 berättar att de ville följa Deweykoden fullt ut. De började jobba med hyllistan året innan KB. Informant 7 menar att det från början var tänkt att Kalmar skulle använda samma hyllista som Växjö men när de såg hur fördelad den var så kändes det inte acceptabelt eftersom biblioteken har olika ämnesinriktningar och Växjö fler böcker. Informanterna är eniga om att detta orsakade oenigheter mellan Kalmar och Växjö samt många jobbiga och infekterade diskussioner mellan personalen på biblioteken. “Det är intressant att två olika bibliotek kan dra så olika slutsatser och ha så olika tankar om Dewey” säger informant 8. Beslut togs så småningom om att de fick använda olika hyllistor berättar informanterna. Biblioteken använder sig även av bruten hylluppställning vilket betyder att Dewey finns på ett ställe och SAB på ett annat i biblioteket. Att inte klassificera om SAB-böckerna till Dewey finns det inget beslut på berättar informant 7 utan som nämnts tidigare är det en resursfråga. Här ser vi en tydlig skillnad gentemot Hallnäs och Lekselius (2013, s. 5) rapport från Högskolan i Borås som beskriver att SAB-böckerna där märkts om enligt Dewey och att detta varit ett mycket tidskrävande arbete både under själva ommärkningen men även i efterarbete vad gäller skyltning samt kompletteringar av etiketter. Att hylluppställningen utförts på det sätt som beskrivs ovan vid Linné tordes tolkas som en resursfråga eftersom de inte fått tillgång till större medel för att kunna klassificera om SAB-samlingen till DDK.

Alla informanter vid Linné liksom vid SUB nämner implementeringen som en del i en globaliserad värld. Som tidigare nämnts ser vi liknande tendenser både vad gäller den internationella och nationella forskningen. Informant 5 och 7 tar upp de importerade utländska katalogposterna som rationaliserar katalogiseringsarbetet. Informant 7 menar att en annan fördel är möjligheterna som finns med mapping och samma informant säger att “det internationella samarbetet har blivit större och som ett led av detta gjort att de utländska studenterna lättare hittar sina böcker”. Det sistnämnda håller även informant 8 med om. Informant 6 ser att andelen e-böcker som köps in ökar markant. Både pappersbok och e-bok visas nu i samma katalogpost menar informanten. “Man köper in ett paket som är färdigklassat. Detta hade varit omöjligt att göra om vi fortsatt med SAB”.

Trots de svåra och inledande diskussionerna mellan biblioteken i Växjö och Kalmar så menar de fyra informanterna att övergången till Dewey på det stora hela ändå gått

tämligen bra. De ser övergången som något positivt och nödvändigt med reservation för informant 8 som till en början var skeptisk. Sammanfattningsvis är informanterna eniga om att de som idag framför allt påverkas av övergången till Dewey, då det gäller det vardagliga arbetet, är katalogisatorerna, personalen vid informationsdisken samt de biblioteksmedarbetare som ställer upp böcker. "Egentligen är detta en jätteförändring för biblioteksväsendet och för de biblioteksanställda, rent tankemässigt! SAB har vi fått med modersmjölken. Det är ett system som vi haft i nästan 100 år och det är fantastiskt att vi klarat av denna övergång så bra som vi gjort" säger informant 8. Här kan man dra en parallell till Hallnäs och Lekselius som menar att trots att arbetet vid informationsdisken har försvårats vid Borås högskolebibliotek i och med övergången till Dewey så har det varit mödan värt på ett övergripande plan (ibid.).

Sammanställning

Utifrån den första frågeställningen var vi intresserade att ta reda på omfattningen av organisationsförändringen i och med implementeringen av Dewey, så som den upplevts enligt biblioteksmedarbetarna. Informant 1 påpekar det faktum att forskningsbiblioteken har implementerat Dewey på så pass olika sätt och detta märks i resultatet. Linnéuniversitetets bibliotek till skillnad från Stockholms universitetsbibliotek har valt att gå längre med implementeringen och även märka och ställa upp beståndet enligt Dewey vilket visar sig då en hel del svårigheter förknippade med hylluppställning och informationsdiskarbete redovisas från Linné så som att enas om hur hyllistan skulle utformas. Om organisationsförändringen hos SUB mest handlar om katalogiseringsarbetet fokuserar Linnés informanter även på informationsdisken och hylluppställningen. Vi kan alltså konstatera att organisationsförändringen är mer påtaglig och omfattande vid Linnéuniversitetets bibliotek än vid Stockholms universitetsbibliotek.

Det visar sig att frågan om hylluppställningen är starkt förknippad med övergången och att alla åtta informanter på något vis uttrycker denna koppling. På SUB handlar det mycket om att idag ha landat i beslutet om årssviter - här har Dewey alltså inte nått hylluppställningen förutom då det gäller referenssamlingen. På Linnéuniversitetets bibliotek har de alltså gått längre och även ställt upp enligt Dewey. Denna skillnad kan tyckas markant men ändå verkar den inte innebära stora skillnader i attityder gentemot övergången. Det är också intressant att se att användarfokuset har lett till att Dewey har varit ett led i att boken snabbt kommer ut på hyllan men att det samtidigt kanske försvårar för låntagaren att hitta boken. På Stockholms universitetsbibliotek måste man numera gå via katalogen eller informationsdisken och även på Linné rekommenderas katalogen. Här ser vi en skillnad gentemot Hallnäs och Lekselius (ibid.) som konstaterar att låntagaren numera lättare hittar sina böcker på hyllan på Borås högskolebibliotek där alla böcker är märkta och uppställda enligt Dewey. Anmärkningsvärt är att inspiration från Borås högskolebibliotek hämtats från andra lärosäten, där ibland Linnéuniversitetet (ibid., s. 2). Sofia Eriksson (2008, s. 32) kommer i sin kandidatuppsats fram till att den form av uppställning som är bäst att använda sig av ur användarperspektiv är endast DDK-klassning men att resurser till detta inte finns på de flesta bibliotek däribland Linnéuniversitetets bibliotek. Ur användarsynpunkt ser vi utifrån detta en bild av att de deltagande forskningsbiblioteken i undersökningen av olika skäl inte använder sig av det mest optimala systemet.

Vi ser att övergången anses positiv och nödvändig av alla informanter med undantag för informant 8 vid Linné som till en början var skeptisk. Det finns en övergripande klar förståelse för varför biblioteken skiftar till Dewey. Här ser vi en likhet med Bauer (2010, s. 35) som visade på att bibliotekssektorn såg Dewey som den bästa vägen att gå. De argument som utmärkte sig i Bauers studie var Dewey som ett sätt att öka effektiviteten, som något som kostar men även lönar sig i längden samt som ett verktyg för att uppfylla mål. Det starkaste argumentet för övergången som visar sig tydligt i intervjuerna med våra informanter är det faktum att forskningsbibliotekssverige blir en del av ett internationellt sammanhang och de fördelar ekonomiskt och tidsmässigt som kan dras utav detta vilket kan anses tillhöra samma rationella diskurs. Resonemanget att en av de stora fördelarna med Dewey är att det innebär ett internationellt givande samarbete är något vi ser tydligt i den tidigare forskningen.

Även om informanterna vid båda universitetsbiblioteken ger en övergripande positiv bild av övergången har det skett en viss mental förskjutning med organisationskulturen - större vid Linné än vid Stockholms universitetsbibliotek. Två Informanter vid SUB uttrycker att det har funnits en viss oro i och med övergången och det upplevs handla om en slags generell ångest som alltid inträffar vid förändring. För Linné som har gått längre med övergången verkar oron mer ha sin grund i det nya systemet och arbetet med detta. Vi tolkar förskjutningen i värderingssystemet vid Linné som ett svagt drag av en viss strategisk förändring.

För båda de studerade universitetsbiblioteken framgår det att Dewey ska ses som en del av en övrig förändringsprocess och det är inte alltid lätt för informanterna att plocka ut Dewey som en enskild företeelse. Detta kan ses som ett tecken på att övergången till Dewey ska tolkas som en evolutionär, inkrementell organisationsförändring. Det beskrivs att Dewey inte ska ses som en ny bekantskap utan som ett klassifikationssystem som ändå funnits där i bakgrunden på forskningsbiblioteken sedan 1960-talet. Då det gäller Linnéuniversitetets bibliotek så upplever informanterna att övergången till Dewey skedde i ett relativt känsligt läge då biblioteken i Kalmar och Växjö fusionerade vilket innebar att Dewey blev ännu en fråga att samarbeta om. Dewey beskrivs vidare huvudsakligen som en del av en förändring som har med katalogisering att göra. I och med digitaliseringen och möjligheten att söka på ämnesord så går katalogisering från att vara det som anses mest initierat till att bli mer och mer som ännu en bibliotekssyssla. Detta visar på att organisationsförändringen till stor del skett inom en begränsad del av organisationsstrukturen och ska ses som inkrementell.

Informanterna vid de två studerade universitetsbiblioteken är överens om att övergången inte inneburit några större förändringar då det gäller styrning av organisationen samt att inga betydande extra resurser har skjutits till. Bauer beskriver övergången till Dewey som något kostsamt men som ska löna sig med tiden (ibid.). Detta är en bild som inte helt verkar delats av de studerade forskningsbiblioteken då kostnaden inte verkar ha ökat i och med övergången. Då det gäller arbetsmiljö ser informanterna på SUB inga egentliga förändringar medan Linnéinformanterna upplever att här har det skett en viss förskjutning. Detta är inte märkligt med tanke på att Linnéuniversitetets biblioteksmedarbetare verkligen fått omstrukturera och tänka nytt kring en stor del av sitt bestånd. De har också en pedagogisk utmaning gentemot sina användare då det gäller att förklara den nya uppställningen. Den här skillnaden ser vi även då det gäller tjänster och service. Här är SUB inne på att det varit, om någon, en ytterst liten påverkan i och med övergången medan informanterna vid Linné vittnar om

en större utmaning. Då det gäller teknologi så kan vi se att båda organisationerna har infört ny teknik, främst verktyg som tillgängliggjorts via Kungliga biblioteket för att underlätta katalogisering med Dewey.

Sammanfattningsvis då det gäller organisationsförändring så ser vi att samtliga informanter oavsett universitetsbibliotek är eniga om att övergången till Dewey påverkat organisationerna i ringa omfattning och således bör tolkas som en inkrementell organisationsförändring. Dewey har inte då det gäller något av de två universitetsbiblioteken inneburit en omdefiniering av organisationen. Det kan dock konstateras att även om vi har att göra med en inkrementell organisationsförändring på de båda universitetsbiblioteken så finns det svaga drag av strategisk förändring. Här tänker vi på den ytterst begränsade förändringen då det gäller katalogiseringsarbetet som en del av organisationsstrukturen. Här vet vi dock att Dewey endast är ett led i denna strukturförändring. Vidare är organisationsförändringen betydligt mer utpräglat inkrementell då det gäller SUB medan det finns vissa mycket begränsade drag av strategisk förändring då det gäller Linné i och med att värderingssystemet där ändå är påverkat. Denna tolkning stärks också av det faktum att arbetsmiljö och relationen till användarna är betydligt mer influerad vid Linné.

Vad är bibliotekspersonalens syn på forskningsbibliotekens egen roll i beslutsprocessen då det gäller övergången till Dewey?

Stockholms universitetsbibliotek

Tre av de fyra informanterna är helt överens om att SUB visade ett stort intresse och var mycket angelägna om att övergå till Dewey. Även informant 4 är inne på att delaktigheten och intresset var stort med reservation för att detta intresse dock var koncentrerat till en begränsad krets inom personalen. Samtidigt tillstår informant 4 att de flesta ändå förstod att de inte kunde hålla fast vid SAB. Detta stora intresse och förståelsen för övergången tyder på att vi har att göra med en proaktiv förändring. Informant 1 upplever att det redan innan processen hade kommit igång fanns en undran över varför man skulle hålla fast vid SAB när det finns ett internationellt system. "När KB kom mer och mer in på Deweyspåret så tyckte SUB att det var en bra idé". Informant 2 berättar att en kollega vid något tillfälle sa att "om KB inte går över till Dewey så borde SUB gå över ändå". Informant 3 berättar att den tidigare överbibliotekarien flera år innan Kungliga bibliotekets beslut gjorde klart att SUB skulle jobba gentemot Dewey och att ÖB dessutom senare var ordförande i KB:s styrgrupp.

SUB:s utsagor behandlar det faktum att universitetsbiblioteket tidigt var med i processen och det framkommer att det fanns ett veritabelt samarbete med KB. Seminariet som hölls apropå Dewey 2005 och som beskrivs som en introduktion till DDK för forskningsbiblioteken var i KB:s regi men ägde rum på Stockholms universitetsbibliotek. Här närvarade enligt informant 3 representanter för Sveriges större forskningsbibliotek. Även om bara två biblioteksmedarbetare representerade SUB så märkte de övriga vad som var på gång enligt informant 3. När det skickades ut en enkät från KB våren 2008 där forskningsbiblioteken fick ta ställning till en övergång var SUB enligt informant 3 först ut att anmäla sitt intresse. Informant 3 upplever vidare att det förekom täta kontakter med Magdalena Svanberg från KB i frågan. Både informant 2 och 3 som har gedigen erfarenhet av forskningsbibliotek ser beslutet till övergång som

en följd av och i samklang med KB:s beslut. Eftersom SUB redan i ett tidigt skede verkade för en övergång till Dewey så ser vi än tydligare att vi har att göra med en proaktiv förändring.

Linnéuniversitetets bibliotek

Informanterna är överens om ett intresse för en övergång till Dewey från Linnéuniversitetets bibliotek. Övergången ansågs vara självklar vilket tyder på att det fanns en förväntning om att förändringen var nödvändig. Ändå fanns det delade meningar om när övergången skulle ske på grund av fusionen. I Växjö hade katalogavdelningen drivit frågan medan man från Kalmars sida mer bevakat och tänkt att övergången skulle komma längre fram i tiden konstaterar informant 6. Liknande tankar har informant 7 men påpekar också att det var ett självklart beslut att de skulle gå över. Informant 8 var skeptisk till beslutet; att ett system skulle vara bättre än ett annat var svårt att se. Samma informant beskriver dock att katalogavdelningen gjort en gedigen kunskapsinhämtning och hade koll på alla fördelar med systemet. "När vi insåg att KB och andra forskningsbibliotek skulle gå över så drog vi slutsatsen att det bara var att smälla till direkt". Informant 5 menar att man tidigt kände att något var på gång. "Vi var på konferens och tänkte att detta är något som vi måste haka på. Vi kan inte fortsätta med SAB om KB går över. Vi var verkligen sugna att börja med något nytt". Detta resonemang visar återigen på en proaktiv inställning. Även i Wersälls studie från Uppsala universitetsbibliotek ansåg personalen att det inte fanns någon annan möjlighet än att byta system efter KB:s beslut (2012, s. 73). Samma drivkraft som visas från Linnéuniversitetet och SUB verkar dock saknas.

Informanterna är eniga om att det är huvudkatalogisatorerna som har haft ansvaret och aktivt jobbat gentemot KB under implementeringen samt deltagit i diskussionsforum, konferenser, möten och chattar. "Under implementeringens gång har vi haft ett mycket bra samarbete med KB. Vi har fått mycket hjälp och KB har varit tacksamma för att vi varit så engagerade" säger informant 5. Här ser vi att Linnéuniversitetets bibliotek förhöll sig aktivt till KB:s beslut. "Efter Deweyprojektets avslutande har stödet från KB varit för litet. Endast en person på KB jobbar med detta och det är för lite. Biblioteken behöver fortfarande en hel del stöd" säger informant 5.

Sammanställning

Med den andra frågeställningen ville vi studera hur pass involverade och delaktiga universitetsbiblioteken varit i beslutet till övergång som togs i november 2008 av Kungliga biblioteket. Informanternas utsagor visar på att båda biblioteksorganisationerna varit proaktiva. De har visat ett genuint intresse för Dewey. Informant 4 vars utsaga var mest skeptisk från Stockholms universitetsbibliotek upplevde ändå att man inte i längden kunde hålla fast vid SAB. Övergången verkar upplevas som något självklart. Här ser vi en skillnad gentemot Wersälls masteruppsats (2012, s. 73) där hon undersökte attityder gentemot Dewey på Uppsala universitetsbibliotek. Här visade informanterna på en mer reaktiv inställning eftersom de studerade biblioteksmedarbetarna upplevde att det inte fanns någon återvändo i och med KB:s beslut. Då det gäller Linné och Stockholms universitetsbibliotek kan en parallell dras till Hessler (2003, s. 219) som menar att en lyckad förändring kommer inifrån. Vidare menar Melén Fäldt (2010, s. 9ff.) att det optimala för en organisation är när förändringen upplevs som något positivt, både för den enskilde medarbetaren och

för organisationen, med tonvikt vid delaktighet. Detta med medansvar är något vi ser hos de i denna studie undersökta universitetsbiblioteken. De har båda varit med i processen inför beslutet och informanterna uttrycker att det fanns ett väl fungerande samarbete med Kungliga biblioteket i och med övergången. Däremot uttrycker informant 5 att Linnéuniversitetet fortfarande är i behov av stöd i frågan. Detta skiljer sig från Stockholms universitetsbibliotek där Dewey i utsagorna beskrivs som något implementerat som informanterna till stor del lagt bakom sig.

Övergripande analys

Stockholms universitetsbibliotek visar på en betydligt mer utpräglad inkrementell förändring i jämförelse med Linnéuniversitetets bibliotek. Utsagorna från Linné demonstrerar svaga drag av strategisk förändring, särskilt då det gäller förskjutningar i värderingssystemet. Här ser vi att Dewey i sin egenskap av ett nytt sätt att tänka kring klassificering har inneburit en utmaning för biblioteksmedarbetarna vid Linné samt dess användare. Utsagorna från Linné visar dock på en motsättning då vi samtidigt som vi ser förändringar på värderingsplanet kan konstatera att informanterna vid Linné ändå vill beskriva organisationsförändringen övergripande som ringa. Här går det endast att spekulera i om motsättningen kan tyda på att när samarbetet med fusionen och hyllistan väl fungerade mellan Växjö och Kalmar så kvarstod det ändå en övergripande positiv inställning som gjorde att organisationsförändringen inte kändes så omfattande utan hanterbar och inspirerande inom den nya organisationen. Även då det gäller arbetsmiljö och i förhållandet till användarna så ser vi att Linné som organisation är betydligt mer påverkad än SUB.

Den inkrementella delen innebär att organisationsförändringen är begränsad och har skett inom ramen för de befintliga organisationerna. Det är framför allt katalogiseringsarbetet som förändrats i form av att detta arbete har avdramatiserats och blivit en bibliotekssyssla bland andra. Här ser vi också att övergången till Dewey endast varit ett led i denna process. Vi konstaterar vidare apropå katalogisering att Sverige liksom flera andra västeuropeiska länder så som Frankrike och Tyskland väljer att gå mot ett ökat internationellt samarbete via Dewey i en tid då digitaliseringen möjliggör fruktsam samverkan.

Då det gäller det proaktiva elementet ser vi egentligen ingen skillnad mellan de två universitetsbiblioteken. Vi argumenterar för att båda organisationerna enligt informanterna visat på en delaktighet i Kungliga bibliotekets beslut 2008 och ett genuint intresse för övergången. Det proaktiva elementet innebär att förändringen kunde genomföras under relativt stabila förhållanden. Universitetsbiblioteken har modifierat vissa element inom den befintliga organisationen för att svara på en förväntan som fanns då det gäller framtida händelser. Den proaktiva prägeln innebar att det inte fanns något tvång på snabb förändring men däremot kunde KB undersöka vad beslutet skulle medföra och det fanns tid till att samverka med forskningsbiblioteken i frågan. Detta medför sannolikt att personalen vid respektive forskningsbibliotek hösten 2013 känner sig tryggare och mer positiva gentemot övergången.

Genom att ta hjälp av Nadler och Tushmans teoretiska modell om organisationsförändring (1990, s. 80) kan vi konstatera att en inkrementell organisationsförändring i samband med en proaktiv sådan resulterar i det som Nadler och Tushman beskriver som en "finjustering". Att implementera klassifikationssystemet

Dewey på forskningsbiblioteken i Sverige innebar således enligt våra informanter en mindre organisationsförändring.

6. Slutsatser

Syftet med vår uppsats har varit att undersöka vad övergången till klassifikationssystemet Dewey har inneburit för forskningsbiblioteken i Sverige utifrån de biblioteksanställdas upplevelser. Detta för att få en bild av hur de ser på denna specifika organisationsförändring. Vi intervjuade biblioteksmedarbetare på två olika forskningsbibliotek för att få en uppfattning om det fanns olikheter i synen på övergången utifrån ett organisationsperspektiv. Vår teoriram bestod av två dikotomier varav den ena beskriver organisationsförändringens omfattning och benämns inkrementell respektive strategisk förändring. Inkrementell innebär att förändringen sker under en längre tid för att höja organisationssystemets effektivitet men inom ramen för de strukturer, strategier och värderingar som finns inom den redan existerande organisationen. Strategisk förändring påverkar däremot hela organisationen och sker under en kort tid. Den andra dikotomin berättar om hur pass förutseende förändringen är och benämns proaktiv respektive reaktiv. En proaktiv förändring innebär att organisationen förhåller sig till en förändring som ledningen förutser om framtiden medan en reaktiv kommer som en reaktion på en förändring som redan skett.

Vår första forskningsfråga behandlar på vilka sätt som införandet av klassifikationssystemet Dewey påverkat de studerade forskningsbiblioteksorganisationerna enligt de egna biblioteksmedarbetarnas upplevelser. Här kan vi övergripande konstatera att den gängse upplevelsen är att förändringen är begränsad, huvudsakligen till katalogiseringsarbetet. Vi ser dock att Linnéuniversitetets bibliotek gått längre med implementeringen av Dewey genom att inte stanna vid katalogiseringen utan även arbeta med märkning av beståndet samt hyllista enligt Dewey. Detta innebär mer omfattande förändringar då implementeringen även påverkar arbetsmiljö och användarna i betydligt högre grad än vid Stockholms universitetsbibliotek. Vi ser också att värderingsgrunden har förskjutits mer vid Linnéuniversitetet. Även om vi ser svaga drag av strategisk förändring hos Linné så är ändå den övergripande bilden för båda universitetsbiblioteken att implementeringen av Dewey har inneburit en moderat inkrementell förändring. Denna uppfattning stärks av det faktum att Dewey inte ska ses som något nytt fenomen utan som ett klassifikationssystem som redan funnits vid forskningsbiblioteken sedan 1960-tal. Det faktum att Sverige endast är ett i raden av västeuropeiska länder som bytt till det internationella klassifikationssystemet Dewey visar också på övergången som ett evolutionärt och således inkrementellt steg.

I vår andra forskningsfråga var vi intresserade av att utröna bibliotekspersonalens syn på forskningsbibliotekens egen roll i beslutsprocessen då det gäller övergången till Dewey. Här visar våra resultat och analys på att de anställda överlag ser övergången som något positivt och självklart. Informanter från både Stockholms universitetsbibliotek och Linnéuniversitetets bibliotek vittnar om att det har funnits ett givande samarbete med Kungliga biblioteket i Deweyfrågan. Informanterna upplever vidare att respektive universitetsbibliotek varit delaktiga i beslutsprocessen inför Kungliga bibliotekets beslut i november 2008. Allting tyder på att både Stockholms universitetsbibliotek och Linnéuniversitetets bibliotek varit proaktiva i förhållande till implementeringen av Dewey.

Slutligen kan vi konstatera med hjälp av Nadler och Tushmans (1990, s. 80) modell att en i huvudsak inkrementell och en utpräglad proaktiv förändring betyder en finjustering av en organisation. Enligt våra informanter har implementeringen av Dewey varit just detta; en mindre organisationsförändring. Bytet från ett klassifikationssystem till ett annat ansågs av informanterna kunna hanteras inom den existerande organisationen.

7. Avslutande reflektion

När undersökningen är avslutad konstaterar vi något förvånade att implementeringen av Dewey enligt våra informanter inte alls innebar den genomgripande organisationsförändring som vi hade räknat med när vi inledde studien. Vi ser att övergången till Dewey på det stora hela enligt våra informanter har hanterats väl av Kungliga biblioteket i samverkan med forskningsbiblioteken. Svanberg (2013, s. 14) konstaterar som vi tidigare har läst att Deweyprojektet har varit framgångsrikt men också genomgripande för biblioteksvärlden. Våra resultat visar liksom Svanbergs rapport på att Deweyprojektet varit gynnsamt. Vi kan däremot se en skillnad då våra resultat visar på att övergången endast inneburit en finjustering av organisationerna.

Teorin passade våra problemformuleringar mycket väl och eftersom den har funnits med sedan mycket tidigt i forskningsprocessen har den till mångt och mycket fungerat som ett stöd för att finna ett relevant perspektiv utifrån vårt syfte. Vi är dock medvetna om att en viss teoretisk modell ändå innebär att vi bortser från andra perspektiv. Våra intervjuer innebar ett rikt material och vi hade likväl kunnat fokusera på en rad andra aspekter av övergången. Nedan ger vi förslag till andra ingångar relaterade till vår uppsats.

Under arbetets gång har vi kontinuerligt tvingats ta ställning till om den tidigare forskning vi funnit har varit relevant för studien. Vår teoretiska modell och resultatet av informanternas svar har givetvis påverkat dessa val och gjort att intressant forskning i Deweyfrågan i denna studie valts bort. Vi har som helhet haft stor nytta av den tidigare forskning vi funnit och den har gett många intressanta jämförelser.

Ovan argumenterar vi för att vår teorimodell och vår tidigare forskning är relevant (Bergström & Boréus 2005, s. 34). En stor del av svaret på frågan om vi lyckats med att besvara våra forskningsfrågor och därmed också uppfyllt syftet med uppsatsen ligger vidare i om vi har visat på noggrannhet och transparens i undersökningens alla led, om läsaren finner argumentationen i resultat- och analysdelen logisk och övertygande samt om vår källhantering kan anses tillfredsställande (Bergström & Boréus 2005, s. 35). Detta har varit vår ambition. En reflektion om våra utsagor så här i efterhand är att vi har kunnat tyda intressanta teman i vårt material men att vi är medvetna om att fler intervjuer hade kunnat fördjupa förståelsen för övergången till Dewey ytterligare. Vidare har personal från Linnéuniversitetets bibliotek varit behjälpliga med information som fört arbetet med vår studie framåt. Detta genom att tillhandahålla dokument som vi inte skulle haft tillgång till annars, exempelvis bilaga 3.

I vår uppsats har vi fokuserat mestadels på svenska förhållanden och den specifika övergång från SAB till Dewey som KB och de svenska forskningsbiblioteken på ett eller annat sätt genomlevt. Det skulle vara intressant att lyfta upp frågeställningen och exempelvis jämföra den svenska övergången till Dewey med den som genomfördes i

Tyskland med start några år tidigare. Vidare skulle det även vara tänkbart att fortsätta på vårt mer smala nationella fokus men då se till hur folkbiblioteken ställer sig till den övergång som forskningsbiblioteken genomfört. Vissa folkbibliotek som Sigtuna och Lidingö lämnar nu SAB till fördel för Dewey. Dessutom vore det intressant att följa upp om val av hylluppställning påverkar lånefrekvensen på olika bibliotek samt att utifrån ett användarperspektiv få en klarare bild över brukarnas upplevelser av övergången till Dewey både vad gäller att hitta litteratur på hyllan och i katalogen; att utröna om det finns en skillnad mellan användarnas och personalens upplevelser i denna fråga.

Käll- och Litteraturförteckning

Bauer, C. (2010). *Den svenska bibliotekssektorns synsätt på en övergång från SAB-systemet och DDC*. Magisteruppsats. Borås: Högskolan i Borås. Tillgänglig: BADA (Borås akademiska digitala arkiv) [2013-12-31]

Bergström, G. & Boréus, K. (red.) (2005). *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 2., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2 uppl. Malmö: Liber.

Dawson, P. (2003). *Understanding organizational change: The contemporary experience of people at work*. London: Sage Publications.

Eriksson, S. (2008). *Sverige och övergången till klassifikationssystemet DDC: Problematiken med hylluppställning ur ett användarperspektiv*. Kandidatuppsats. Umeå: Umeå Universitet. Tillgänglig: Libris Uppsök [2013-12-31]

Fandino, M. (2008). UDC or DDC: A note about the suitable choice for the National Library of Lichtenstein. *Extensions and Corrections to the UDC*, vol. 30, s. 45-47 <http://hdl.handle.net/10150/106075> [2013-11-25]

Hallnäs, H. & Lekselius, T. (2013). *Rapport Dewey-projektet* http://www.bada.hf.se/bitstream/2320/12306/1/Rapport_deweyprojektet.pdf Tillgänglig: BADA (Borås akademiska digitala arkiv) [2013-10-01]

Heiner-Freiling, M. (2006). DDC German - The Project, the Aims, the Methods: New Ideas for a Well-established Traditional Classification System. *Cataloging & Classification Quarterly*, 42(3), s. 147-162. Tillgänglig: LISA (Library & Information Science Abstracts) [2013-12-31]

Hessler, G. (2003). *Identitet och förändring: En studie av ett universitetsbibliotek och dess självproduktion*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet.

Jacobsen, D. I. & Thorsvik, J. (2008). *Hur moderna organisationer fungerar*. 3. uppl., Lund: Studentlitteratur.

Jouguelet, S. (1998). Various applications of the Dewey Decimal Classification at the Bibliothèque Nationale de France. *Library Review*, 47(4), s. 206-210. Tillgänglig: LISTA (Library, Information Science & Technology Abstracts) [2013-12-31]

Kungliga biblioteket. (2008). *Dewey nästa: KB byter klassifikationssystem efter 87 år*. <http://www.kb.se/aktuellt/nyheter/2009/Dewey-nasta/> [2013-12-30]

Kungliga biblioteket. (2013). *Bibliotek som fattat beslut om en övergång till Dewey*. <http://www.kb.se/katalogisering/Klassifikation/DDK/Om-DDK/Bibliotek/> [2013-12-30]

Landry, P. (2006). Dewey Decimal Classification (DDC) at the Swiss National Library. *Cataloging & Classification Quarterly*, 42(3-4), s. 135-145. Tillgänglig: LISA (Library & Information Science Abstracts) [2013-12-31]

Melén Fäldt, M. (2010). *Förändringskompetens: En studie av anställdas upplevelser och lärande i samband med organisationsförändring*. Diss. Lund: Lunds universitet.

Nadler, D.A. & Tushman, M.L. (1990). Beyond the Charismatic Leader: Leadership and Organizational Change. *California Management Review*, vintern, s. 77-97.

Nelke, M. (2010). *Universitets- och högskolebibliotek i förändring: Omvärldsanalys och framtidsscenarioer*. Stockholm: Svensk biblioteksforening
Tillgänglig: http://www.biblioteksforeningen.org/wp-content/uploads/2011/08/UHbibl_nuoch-framtid10.pdf [2014-01-01]

OCLC. (2013).

<http://www.oclc.org/dewey/about/translations/countries.en.html>. [2013-12-25]

Protokoll: Referensgruppsmöte 2008-11-19. (2008).

http://www.kb.se/dokument/Bibliotek/referensgrupper/nationella/minnes_20081119.pdf
[2013-10-13]

Repstad, P. (2007). *Närhet och distans. Kvalitativa metoder i samhällskunskap*. 4 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Svanberg, M. (2006). *Övergång till Dewey Decimal Classification. Vad skulle det innebära? - Delstudie 3 i Katalogutredningen*.

http://www.kb.se/Dokument/Om/projekt/avslutade/katalogutredning/delst3_slutrapport.pdf [2013-12-30]

Svanberg, M. (2008). *Svensk övergång till DDC*.

http://www.kb.se/dokument/Bibliotek/klassifikation/UnderlagDDC_Nationella_referensgruppen_20081119.pdf [2013-08-21]

Svanberg, M. (2013). *Slutrapport: Deweyprojektet*

<http://www.kb.se/Dokument/Deweyprojektet%20slutrapport%2020130614.pdf> [2013-12-30]

Wersäll, L. (2012). *SAB och Dewey vid Uppsala universitetsbibliotek: En attitydundersökning bland bibliotekarier på 6 biblioteksenheter*. Masteruppsats. Uppsala: Uppsala universitet. Tillgänglig: Libris Uppsök [2013-12-31]

Wildemuth, B. M. (2009). *Applications of social research methods to questions in information and library science*. Westport, Conn.: Libraries Unlimited.

Wilson, T.D. (2003). Philosophical foundations and research relevance: Issues for information research. *Journal of Information Science*, 29(6), s. 445-452. Tillgänglig: LISA (Library & Information Science Abstracts) [2013-12-31]

Bilaga 1 Intervjuguide

Presentation av studien och av oss som intervjuar

Att tänka på att uppfylla de olika etiska kraven på en intervju: samtyckeskravet, informationskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet. Vi bör alltså inledningsvis informera om vad syftet med studien är, hur studien kommer att genomföras samt om att deltagandet är frivilligt. Vi måste även underrätta informanterna om att vi kommer att behandla deras utsagor med största möjliga samvetsgrannhet. Vi kommer givetvis att behandla respondenterna anonymt i vår studie och endast använda uppgifterna i den specifika studien.

Övergripande frågor:

1. Hur skulle du beskriva övergången till Dewey från dess allra första början till nu?
2. Kan du berätta om hur du upplevt övergången till Dewey här på universitetsbiblioteket?
3. Hur upplever du att du kommer i kontakt med Dewey i ditt vardagliga arbete och på vilket sätt har detta förändrat ditt arbete från tidigare? Exemplifiera gärna.

Dimension 1 (förändringens omfattning)

4. Hur upplever du att implementeringen av Dewey har påverkat (om alls) organisationen i stort?
 - mål, styrning, ledningsfrågor, strategier, kontrollsystem
 - organisationsstruktur, arbetsfördelning, kollegiet, interna maktförhållanden
 - teknik, teknologi
 - organisationskultur, värderingar, värdegrund
 - gentemot omvärlden, konkurrens
 - arbetsmiljö
 - tjänster, service
5. Vilka olika former av resurser upplever du har skjutits till vid implementeringen av Dewey?

Dimension 2 (hur pass involverad organisationerna var i övergången)

6. På vilket sätt skulle du beskriva universitetsbibliotekets delaktighet och intresse av KBs arbete för en övergång till Dewey?

Bakgrundsfrågor

När anställdes du vid UB?

Vilken avdelning tjänstgör du på?

Vad har du för bakgrund?

Vilken befattning har du för närvarande?

Bilaga 2 - Informationsbrev till informanterna (mall)

Hej!

Vi är två studenter från bibliotekshögskolan i Borås som i höst skriver vår kandidatuppsats.

Syftet med uppsatsen är att utröna vad KB:s beslut angående implementeringen av klassifikationssystemet Dewey har inneburit för forskningsbibliotekens personal enligt deras egna upplevelser. Vi är helt enkelt intresserade att få del av hur de biblioteksanställda upplevt skiftet. Detta för att för att få en förståelse för förändringsprocessen som införandet av Dewey medfört. Vi kommer att belysa detta ur ett organisationsperspektiv.

Vi kommer således att genomföra intervjuer med biblioteksanställda på Linnéuniversitetets bibliotek och Stockholms universitetsbibliotek för att utröna då det gäller deras upplevelser av övergången. Vi skulle bli mycket tacksamma om det finns en möjlighet att intervjua dig. Intervjun tar någonstans mellan en halvtimme och en timme. Vi kommer givetvis att behandla dina svar anonymt och endast använda uppgifterna i den specifika studien.

Med vänlig hälsning

Veronika Nilsson & Veronica Andersson

Bibliotekarieutbildningen DV10

Högskolan i Borås

Bilaga 3 - Styrgruppens beslut om övergången till Dewey

Styrgruppsmöte 2 april 2009.

Allmänna reflektioner. De grupper som är aktiva fungerar bra och dokumentationen är omfattande.

Mediagruppen.

Vi hänvisar till dokument på NyttUniversitet. Förvärv ska ske vid båda biblioteken. Fördelning av resurser ska följa antal studenter och personal. Förvärvet bör till stora delar vara användarstyrt med koppling till fjärrlån och reservationer. I framtiden bör kontaktbibliotekarierna ha en mer aktiv roll i förvärvet.

Pedagogisk verksamhet.

Vi föreslår en ändring i dokumentet. ”Hur kan ansvaret för den pedagogiska utvecklingen vid biblioteket på LnU *organiseras?*” ändras till *kvalitetssäkras*, då det ännu är för tidigt att diskutera organisationen. Vi läser igenom kartläggningen och återkommer. Bra att man involverar all personal på pedagogiskt diskutek.

Katalogen.

Styrgruppen tillstyrker att biblioteket vid Linnéuniversitetet övergår till Dewey klassifikationssystem. Hänsyn till den nationella utvecklingen och tillgängliga ekonomiska resurser måste tas. KB informeras.

Lånegruppen.

Vi har gått igenom Lånegruppens förslag. Gruppen anmodas fortsätta på den inslagna vägen.

De grupper som påbörjat sitt arbete bör lämna en redovisning, gärna som ett förslag på regler och riktlinjer, till styrgruppen senast 31/5. Grupperna ska också vara beredda att presentera denna redovisning vid det planerade stormötet i Kalmar den 15/6.

Nästa möte med styrgruppen hålls den 7 maj 2009.

/Anders Rydqvist